

Eredeti Jatekszin Kiadja a magyar tudos tarsasag. (Original-Schaubühne.) hung. 6. Ekebonto Borbala Szomorujatek 4 felv. (Babara. Trauerspiel in 4 Aufz.) hung.

Egyet. ny.
Buda 1837

Signatur: 55706-A.6
Barcode: +Z167487500
Zitierlink: <http://data.onb.ac.at/ABO/%2BZ167487500>
Umfang: Bild 1 - 144

Nutzungsbedingungen

Bitte beachten Sie folgende Nutzungsbedingungen: Die Dateien werden Ihnen nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke zur Verfügung gestellt. Nehmen Sie keine automatisierten Abfragen vor. Nennen Sie die Österreichische Nationalbibliothek in Provenienzanangaben. Bei der Weiterverwendung sind Sie selbst für die Einhaltung von Rechten Dritter, z.B. Urheberrechten, verantwortlich.

Hinweis: Das Dokument enthält hinterlegte Textdaten, die eine Suche in der Datei ermöglichen. Diese Textdaten wurden mit einem automatisierten OCR-Verfahren ermittelt und weisen Fehler auf.

KAIS. KON. HOF

BIBLIOTHEK

55.706-A

Alt-

~~3. No. 262.~~

55706-A.

EREDETI JÁTÉKSZÍN.

KIADJA

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG.

HATODIK KÖTET.

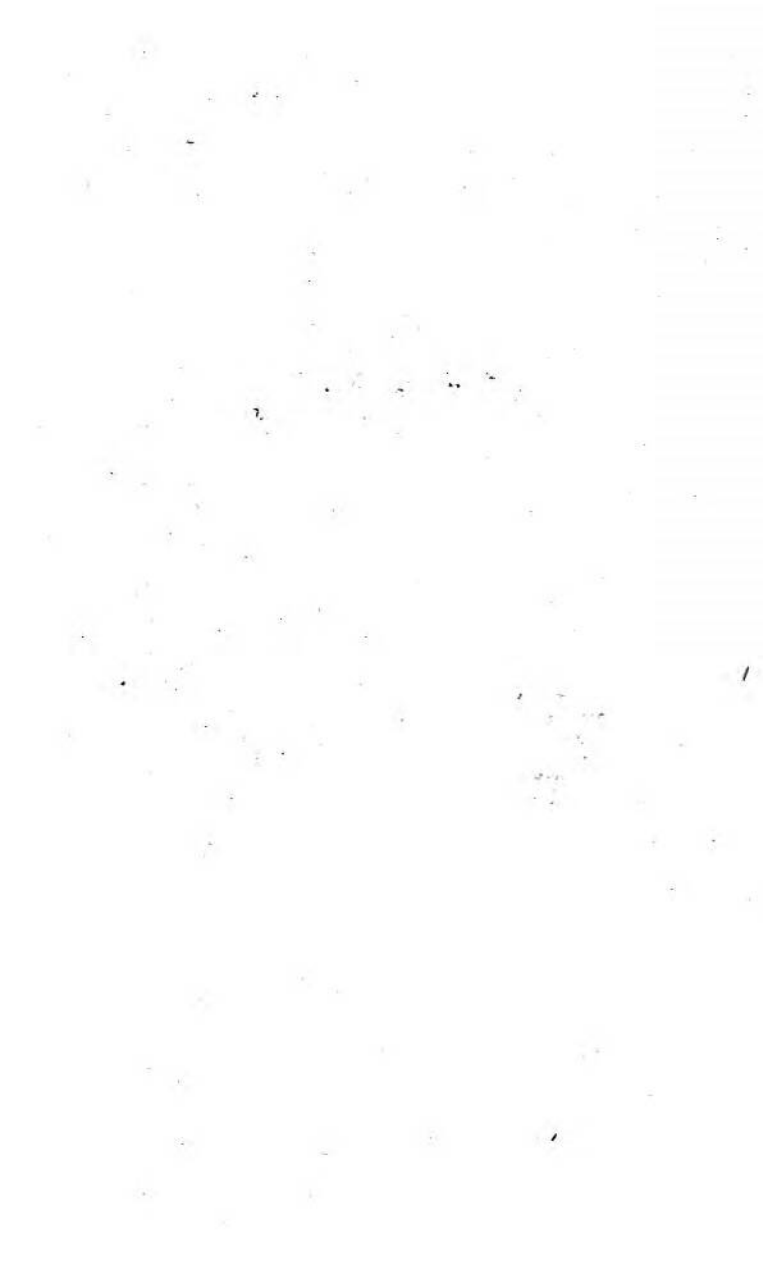
EKEBONTÓ BORBÁLA.

BUDÁN,

A' MAGYAR KIR. EGYETEM' BETŰIVEL.

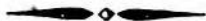
1837.

EKEBONTÓ BORBÁLA.

SZOMORUJÁTEK

NÉGY FELVONÁSBAN.

IRTA

TÓTH LŐRINCZ,

M. T. T. L. T.

O serpent heart, hid with a flow'ring face!
Did ever dragon keep so fair a cave?
Beautiful tyrant! fiend angelical!
Dove-feather'd raven! wolvisk - ravening lamb!
Despised substance of divinest show!
Was ever book, containing such vile matter
So fairly bound?

Romeo and Juliet, Act. III. Sc. II.

BUDÁN,

A' MAGYAR KIRÁLYI EGYETEM' BETŰIVEL.

1837.

SZEMÉLYEK.

I. LAJOS KIRÁLY.
BORBÁLA, gazdag nemes nő.
KOMPOLTHI úr.
IMRE, Borbála' apródja.
DESŐ, királyi vadász.
LÉNÁRT, Kompolthi' híve.
MARGIT özvegy.
MILLA, leánya.
Czimborák.
Vadászok.
Parasztok.
Cselédek.
Kiséret.

ELSŐ FELVONÁS.

ELSŐ JELENÉS.

C s á r d a.

LAJOS KIRÁLY álruhában. Ivó PARASZTOK.

ELSŐ PARASZT.

Bort ide csárdás! borra utolsó fillérem, 's ha a' fillér kifogy, lelkem' üdvességét iszom be. Mit tegyünk egyebet, szegény bajtársim, mint borba temessük gondjainkat.

MÁSODIK PARASZT.

Jól monddod bátya. Isten látja lelkem' fenekét, én talpig becsületes ember voltam, míg e' hatalmas boszorkány, kinek az ördög minél előbb verjen tüzes patkót talpaira, ekém' 's marháim' el nem rabolta. Most már körmeimmel kaparhatom a' földet, 's feleségem' és éhes gyermekim' könnyeivel trágyázhatom. Egy falat kenyér sincs házamban, 's csak

szitkozódva enyhíthetem dühömet, míg azért is be nem zárnak.

HARMADIK PARASZT.

Most már mibe kezdjünk, bajtársim? sem föl-
dünk, sem marhánk, jobbról éhség, balról
nyomorúság. Az anyaföld' kebeléről, mellyet
híven műveltünk, 's melly munkánk után
elégségig nyújtott táplálatot, el vagyunk ta-
szítva. (Keserűn) De ez a' szegény jámbor' ren-
deltetése! — Nagyságos asszonyunk jól mu-
latott érte, ha mi családjainkkal fakérget
rágunk, vagy éhség miatt az eget egy nagy
üres hasnak nézzük is.

ELSŐ P.

Ne csüggedjete el fiúk, nyitva előttünk szé-
les e' világ. Nyer a' ki mer, régi jó példa-
beszéd. — Miért teremtet Isten erdőket és
barlangokat? — földünket, marháinkat elvet-
ték, 's ezzel jelt adtak, hogy itt az idő
az erdők' vadait odvaikból kikergetni. Mi
van hátra, mint rablókká lennünk? — enni
's inni elég lesz, lesz pénz is posztó is,
mennyi kell —

NEGYEDIK P.

Igen, de a' vármegye, bátya, meg a' lélek-
isméret —

E L S Ő P.

Fontos két igazság öcsém, de én újra mondom, hogy inkább kortyszámra nyelem a' halált, mint e' silány vizes bort, mint illy' ebéletben nyomorogjak.

M Á S O D I K P.

Ígazad van bátya, föl az erdőkbe, minden odu, minden barlang szállást ad, minden gazdag zsidó, kit arra vezet tekergő szelleme, egy-egy gazdag rét, melly nekünk aranyat terem, ha pohos hasát fölszántjuk.

T Ö R R E N.

Okos gondolat! föl az erdőkbe!

E L S Ő P.

A' milly gyáva, erőtlen és silány e' keresztelt bor, olly' heves bennem a' bosszú' kívánsága. A' semmire esküszöm, mit kénye nekünk meghagyott, 's a' rongyokra, mellyek rajtunk csüggenek, hogy kénytelenek vagyunk ezt tenni a' mit teszünk.

T Ö B B E N.

Éljen Bertók! éljen a' mi vezérünk.

E L S Ő P.

Ti menjeteek 's gyermekeinket és az asszonyokat vezessétek az erdő' szélébe. (Pénzt vet az asztalra)

Itt utolsó fillérim silány borodért csárdás!
most már zsebem egy nagy tátogó üresség.
(Menni akarnak)

KIRÁLY (előlép)

Megálljatok!

ELSŐ P.

Ki parancsol itt? ezer lidércz! nem tudnám,
ki rajtunk kívül. Mi szél bánt földi, hogy
olly úriás szemődököt csinálsz? itt bús legé-
nyekkel van dolgod, kik csak buzogánnyal
felelnek.

KIRÁLY (szelíden)

FigyeljeteK jó emberek, szavamra.
Nem rút dagály vagy gúnyos büszkeség
Beszél belőlem, mert jól ismerem
A' fájdalom' nagyságát 's bő okát,
Melly kebletekben bosszulángra gyúlt,
Csak részt ohajtok venni sorsotokban
'S munkás segédet szivből nyújtani
BeszéljeteK, nem méltatlanra száll
A' bízalom, mellyel leendeteK. —

ELSŐ P. (szelidülve)

Megengedj uram, ha sérténk; de nem ismer-
tük jó szivedet. Mi Ekebontó Borbála' pa-
rasztjai vagyunk. Ha 'e környékben jártas

vagy, lehetetlen volt ez Isten' ostoráról nem hallanod.

KIRÁLY (félre)

És én talán magam vagyok csupán
Ki ő felőle semmit sem tudok!
Sólyomszemet, 's azt százat a' királynak,
Vagy egyet olly' nagyot mint ég' szeme,
Melly a' világot büszkén áttekinti:
Hogy megfeleljen a' szent hívatásnak
Melly vár reá e' földön, — 's ő csak egy
Erőtlen ember, kétszemű, kezű;
'S csak egyfejű mint mások. — Szólj tovább.

ELSŐ P.

Ő a' nápolyi hadban elesett Kompolthi ur'
özveggye. Hogy kényének eleget tegyen: egyik
czinkost másik után csábítja várába, 's őket
a' vigan töltött napokért földeinkkel, mar-
háinkkal jutalmazza. Erőszakkal rohannak
reánk czinkosi, 's lator kezekkel ragadozzák
el izzadva szerzett vagyonunkat, 's nincs erő,
melly nekik ellenálljon; nincs törvényszék,
mellyhez folyamodjunk; nincs kenyér, melly-
be éhes gyermekink harapjanak; nincs tej,
melly őket táplálja.

KIRÁLY.

És ezt először most kell hallanom!

ELSŐ P.

Ítélj most uram, van-e más választás előttünk, mint mellyet már hallottál ajkainkról. Szükség törvényt ront, mi kénytelenek vagyunk így tenni, mint teszünk.

KIRÁLY.

Ah! félre azzal, milly tévedt irányt
Vett kebletekben a' bosszú, a' fájdalom!

ELSŐ P.

Éhes gyermekink kenyérért sirnak, 's mi azt hideg vérrel hallgassuk? beteg feleségeink meleg hajlékért esdenek, 's mi gyáván elcsüggedjünk, és sohajtsunk a' nyomorúlt időkön?

KIRÁLY (hívvel)

Ti mind magyar hazában, és magyar
Szülő' tején nővétek emberekké
'S mindnyájan arra vagytok ti lekötve,
Hogy a' királyt 's hazát hiven, erősen
Védjétek és szolgáljátok. Hová
Tévedt az ész ti bennetek, mi vad
'S fonák irányt vett a' tűz és erő!
Ám szóljatok, mit tartatok Lajos
Király felől?

PARASZTOK.

Éljen Lajos király!

ELSŐ P.

Mi őt szeretjük és tiszteljük, mert nagy ő,
és vitéz, és igazságszerető. De rajtunk ő sem
segíthet, mert a' csalárd udvarnokok bedug-
ják füleit panaszaink előtt.

KIRÁLY.

Mit szólna ő, mi éles fájdalom
Emésztene szivét, ha hallaná,
Hogy ennyi hű jobbágya elveszett;
Hogy ennyi jámbor, munkás földműves,
Ki edig a' hon' jó lakója volt,
Most a' vadakkal egy éltet viszen
'S mások' halálán hízik, él 's örül
Mintegy sötét gonosz hollósereg.
Jó emberek! gondoljátok meg ezt
'S hagyjátok abba, a' mit kezdtetek.

ELSŐ P.

De mit tegyünk hát? hideg vérrel nézzük,
mint vesznek éhen sápadt, nyomorúlt, mez-
telen gyermekeink; mint kínozza más jó mar-
háinkat, mint gyűjti más véres veréjtéssel
művelt barázdáink' termését? ezt lássuk, 's
egy nagyot alugyunk reá?

KIRÁLY (erszényét odavetve)

Im, a' mivel marhát és földeket
Vehettek ismét; légyetek viszont

Földművesek, 's jámbor, hű, egyszerű nép,
Millyet szeret 's oltalmaz a' király.

EL SŐ P. (az erszénybe nézve)

Arany? csupa arany? nézzétek bajtársim,
csupa tiszta arany, fénylik és ragyog, mint —
arany. — Ah Istenem! az aranyat csak arany-
hoz lehet hasonlítani. — Ki vagy jó lélek? is-
mertesd meg magadat!

KIRÁLY.

Ez életemnek legszebb pillanatjai
Közül való: (leveti ábruháját) Ismertek engemet!

PARASZTOK (térdre hullanak)

Lajos király!

EL SŐ P.

Irgalom nekünk, fölséges úr.

KIRÁLY.

Jó emberek! csak Istent kell imádni.

Ti keljetek föl 's menjete haza,

Én nem haragszom rátok. Eddigi

Sok szenvedésetekért ne engemet

Okoljatok; de ím ígérem azt,

Nem bánt ezentúl senki titeket:

Hajszálitok számlálva lesznek, és

Jaj annak, a' ki egyet elragad;

Én eljövök, mint büntető bíró,

'S boszút veszek tiértetek 's egyéb
Erőszakért, melly tétetett királyi
Fölségem ellen. Légyetek nyugottak.

(Int. A' parasztok tisztelet' jeleivel el)

KIRÁLY (egyedül)

Csak most örülök, most, király lehetni.
Kezemben a' hatalmas kard 's erő
Kiirtni a' gonosz dagály' hatalmát,
Kiirtni e' bűnt, melly dúlt büntetetlen;
'S a' szenvedők' sebét megorvosolni.
Óh szép királyi tiszt! szent őseim,
Hála tinektek, kik reám hagyátok
E' drága czímet, mellyet hordozok
Fölség' jeléül fölkent homlokon.
Eltávozom, de eljövök megint,
'S remegni fognak a' szomszéd hegyek.
Majd féket és zablát, keményt 's kegyetlent
Vetek dühödni atkozott szilaj nő,
'S e' jámborok' kiszívott életét,
Minden letépett szép erényvirágot,
Minden gonosz 's kegyetlen téteményt,
Miket, rubínként, véres sorba fűztél,
Meg kell fizetned 's értők úgy lakolnod
Mint senki még, mióta jobbam él. (El)

MÁSODIK JELENÉS.

Terem BORBÁLA' csarnokában.

(Az oldalszobákból víg táncmuzsika, jó kedv' lárínája, vad kurjongatás hallatszik. Az idő hajnal felé, a' gyertyák leégve.)

IMRE (hevülten föllép)

Vad kedv' tanyája, zúgj 's örülj; de én
Nem türhetem szerelmi szomjamat.
Megyek, hová sugalló sziv ragad,
Megyek 's kerülöm e' vad társaságot
Szilaj dühével. Ott fogok feküdni
A' kedves' ablakánál reggelig,
Míg fölkel ő 's a' hajnal. Meglesem
Az ablakon át első mozdulásit,
Meg a' sohajtást, melly az ébredő
Leányka' égő ajkain kilebben.
Most vagy soha! tudnom kell sorsomat,
Tudnom, mi érzeményt ápol szíve.
Maradjatok, ti vad kény' templomi,
Ti részeg és gyülölt vendégsorok;
Én jobb vagyok mint ti, mert szűm szeret.

(El)

HARMADIK JELENÉS.

ugyanott.

KOMPOLTHI (álruhában). DESŐ.

KOMPOLTHI (Desőt magával húzza)

Egy szóra, ifju úr —

DESŐ.

Gyorsan öreg,
Mert menni készülök. Hah! ellenem van
E' vad dulongás, e' dühös mulatság,
Millyet szeretnek e' csarnok' lakói.
Rosz szellemem hozott illy' társaságba.

KOMPOLTHI.

Rosz szellemed hozott illy' társaságba.
Isméred e' vár' asszonyát?

DESŐ.

Mi ad
Okot neked, hogy leczkét tartsz előttem?

KOMPOLTHI.

Engedj meg aggó gondjaimnak, én
Jávodra szóltam —

DESŐ.

És mi késztet erre?

KOMPOLTHI (egy levelet ad által)

DESŐ (azt elolvastván, megvetéssel)

Hah undok úrnéd' hű szolgája te!
 Eredj 's beszéld meg küldődnek hiven:
 Hogy a' vadásznét büszkén megvetem,
 És gyűlölöm mint bűnt magát, 's kerülöm
 Mint mély mocsárt, mint mérgezett kutat,
 Mint maszlagot, mint kábító gyomot.
 Nem ismer ő még férjfi büszkeséget?
 Bennem tanulja megbecsülni azt;
 'S mások felé ám szórja töreit,
 Deső kaczagva tépi szét silány
 Hálóit és kaczagva száll odább.

KOMPOLTHI.

Készülve voltam lelkes válaszodra.
 De egy tanácsot még ifjú barátom,
 Fuss innen, e' boszorkányvár' köréből
 Mert itt veszély tör millió agyarral
 Merész fejedre. A' megsértetett
 Nő-büszkeség' százélű fegyvere,
 A' megvetett szerelmi kín' nyila
 Üldözve száll utánad. Ifju, fuss.
 Kerüld e' várat 's annak asszonyát.

DESŐ.

Tanácsodat becsülöm, jó öreg.
 'S bámulva látlak itt a' várlakók közt
 Téged, ki jót akarsz és jót művelsz.

KOMPOLTHI.

Külsőm után ne ítélj engemet.
Egy érzett és nem értett vonzalom
Köt engem ifju hozzád. Oh siess,
Míg e' zajongó vendéglárma tart,
Míg válaszd' nem hallja ő, kinek
Intése itt mindenható. Sovár
Szerelme kéjlihegve vár reám
És válaszd'ra; menj, míg nyílt az út.

DESŐ.

Isten veled! — mi rosz lelkek ragadtak
E' várba engem, eltévedt vadászt?
De esküszöm Millámnak szép szívére,
Hogy hű leszek, hű, és méltó reá. (El)

KOMPOLTHI (egyedül)

Elment, 's magam vagyok, magam dühömmel,
Mi jól esik hangokba öntenem
Fanyar, szilaj fájdalomam' tengerét!
Ezt látni, látni, és ezt látva élni
A' hűtlen asszony' mérges dögkörében.
Lénárt felől nem hallok semmi hírt;
Szivem' reményi, két iker fiam,
Elvesztek; és én elhagyatva állok
Mint bús bagoly magányos ormokon.
Jaj énnekem! hogy föl nem léphetek

Mint úr, hatalmas úr e' vár' körében,
És érczezekkel meg nem rázhatom
E' bűnfedő falaknak tornyait;
Sem a' királyhoz nem siethetek,
Ki engemet száműze vétkemért.
Mélyen 's keservesen lakoltam én
A' tévedésekért, mellyekre lángzó
Vérem ragadt ifjabb éltém' korában;
'S most gyáva szolgaként feltrengék itt,
És látja e' szem, hallják e' fülek,
Mint szennyezik nevem' becsületét,
'S mint tépnek össze mindent, a' mi szent.
Ajkam nevet, míg lelkem sír, dühöng;
És béke látszik arczvonásimon,
Míg bennem a' kín' elmés ördöge
Új átkokon eszmélve fészkelődik.
Óh gyermekim! 's e' poklok' vad leánya —

(Visszavonúl)

NEGYPEDIK JELENÉS.

Trombitaszó. — BORBÁLA, czimboráitól kísértetve.

VENDÉGEK.

Éljen nemes gazdasszonyunk soká.

EGY IFJU VENDÉG.

Soká teremjen rózsá arczain,
Soká virítson édes ajka még,

És égi bájai' kedves összesége,
Mint téli zöld, ne hervadjon soha.

B O R B Á L A.

Hálám vegyétek e' mézes beszédért.
Hizelkedetek költeményesen
Fest engemet —

I F J U V E N D É G.

Tükrödbe nézz, dicső hölgy,
Ugy ajkaink némám veszteglenek;
Mert a' tükör, mig kellemid' mutatja,
Megszégyeníti ajkunk' rajzait.

B O R B Á L A (félre)

Melly únodalmas e' sok rabteremtés'
Hizelkedése — (főnhangon) regel már közel,
És nyugalomra vágynak tagjaim.
Im elbocsátlak titeket 's kívánok
Szép élmakat (köszöntést int).

I F J U V E N D É G.

Te lengesz álmainkon.

(Eloszlanak)

B O R B Á L A (egyedül)

Hol a' vadász? hijába nézem őt
E' gyáva pórnép' rég gyűlölt sorában,
Nem láthatom; — váró, habzó szívem

Reméll 's remeg. (Hü mosolylyal) 'S van-é okom reá?
Ez arcz' virági mást mosolyganak?
E' gyöngé testnek ingerlő növése
Ellenkezőről büszkén biztosít.
Hol férjfi, kérdem tőled, hű tükör,
Kérdem, hol a' föld' büszke gyermeke,
Ki ellenálljon ennyi kelemeknek,
Ki e' szemek' bájló sugárain
Ne olvadozzon kéjre és gyönyörre,
'S karját ne nyújtsa a' hívó felé?

(Buja elragadtatással)

Ah édes élet' tarka játszi kéje!
Neked nyitom meg forró keblemet,
Te lengj reám boldog szerelmi mámort,
Forrald örömhabokra véretem,
'S kaczagva hallok szólni a' magasztalt
Erény felől, melly életúnt apáczák'
Sajátja csak. Gazdag, szabad vagyok
Mióta férjem, a' megúnt bohó
Nápolyba ment halált keresni; — és ha
Ő visszajőne? számos év után?
Nem! nem! 's ha tetszik, jöjjön; elviszi
Egy édesízü jóltevő porocska,
Honét nem ébred föl boszúja többé.
Borbála! vigan! élj 's örülj magadnak!

ÖTÖDIK JELENÉS.

BORBÁLA. KOMPOLTHI.

KOMPOLTHI.

Nagyságos asszonyom!

BORBÁLA.

Halljam, mi hírt

Hozasz nekem vén dőre, szólj, fecseggj,

A' mennyi száraz ajkidon kifér.

Isméred-é, mi a' szerelmi vágy,

Mi a' sovárgó szívnek reszketése?

Szólj, szólj hamar, mert minden pillanat

Évezred a' nő' lángreményinek.

KOMPOLTHI (félre)

Hah! bosszu' lelke meg ne fojts! nekem kell

A' bűn' leányától ezt hallanom?

BORBÁLA.

Te szótalan vagy, mint álló mocsár?

KOMPOLTHI.

Kérlek, bocsáss meg asszonyom nekem,

Ha vén korom röstebb, mint vágyaid.

BORBÁLA (tűrhetlenül)

Ah gyáva mentség! mondd, miként fogadta
Ajánlatom'?

KOMPOLTHI.

Mihelyt parancsolád,
Átadtam a' levelkét, és Deső úr
Feltörte azt 's megvolvasá előttem.

BORBÁLA.

Megolvasá? oh mondd, hogy arczira
Az üdvezült lelkek' derűje szállt;
Mondd, hogy szemének kettős csillaga
Kéjlánggra gyúlt; mondd, hogy vén csontjaid
Agyon szorítá indulatja' vad
Tüzeiben —

KOMPOLTHI.

Azt nem láttam asszonyom.

BORBÁLA.

Hollók eggyék ki pókhálós szemed';
Mondd a' napot nem látod nyári délben,
Nem látsz tavasszal zöldet a' mezőkön,
'S nem látsz derült égbolton csillagot;
Csak ezt ne — ezt ne —

KOMPOLTHI.

Átadom hiven
Kevés szavakba foglalt válaszát:
„Mondd asszonyodnak, szóla gúnyosan,
Hogy a' vadásznét büszkén megvetem
'S kaczagva tépem hálóit keresztül“ —

BORBÁLA (dühre gyúlva)

Hah vakmerő! kitépem nyelvedet.

KOMPOLTHI.

Reám azért ne szálljon, asszonyom,
Haragra gyúlt indulatod' tüze,
Ha nem felel meg büszke vágyaidnak
A' büszke válasz, mellyet ím hozék.

BORBÁLA.

Lódulj, ne lássalak gyülölt követ.

KOMPOLTHI (visszavonúl)

BORBÁLA.

Hah büszke gyermek, véres bosszu rád!
A' tűzpokolra, melly keblemben ég,
E' tűzpokolra esküszöm: lakolsz,
Vagy én sipegve bámész lúd legyek
'S haljon ki minden tűz 's erő belőlem.
Egy férjfitől hát ezt kell hallanom,
Hát erre jutottál lelkes kellemes hölgy,
Hogy esdve járulj egy szilaj betyár'
Szeszélyihez, 's megvetve térj meg onnét!
Ím pírulok, de arczom' pírulása
Nem gyöngé nő' szemérmes bíbora,
Nem boldog érzés' nyíló hajnala.
Dühös bosszúláng ez, melly keblem' alsó
Rejtett üreből mérgesen előtör:

E' pírulás fenyítő éjszaki fény,
 Mellytől remeghetsz jégkeblű suhancz —

(mohón csenget, cselédek jelennek meg)

Elő legények! széljel a' vidékbe!

Elő! Desőt a' szép ifjú vadászt

Keresni menjen minden, a' ki él 's lát.

Erővel is, kötözve, lánczra fűzve

Hozzátok őt. Ha élve nem birom,

Holtan kívánom birni a' kevélyt,

Meredve a' szép testet, melly ölemtől

Irtózva fut. Tőlt erszény és kegyem

Jutalma a' leggyorsabbnak 's ügyesbnek,

Ki őt kezembe hozza bár mikép.

(A' szolgák szétozlanak)

BORBÁLA (el)

KOMPOLTHI (előlép)

Ördög! hatalmas ördög! nézz ide:

E' szép fehér nő, e' gyöngéd alak,

E' bájszemek 's piczinke rózsaaajak,

E' kellemes nő gúnyol tégedet.

'S ezt nézni? mozdulj töröm! egy dőfés csak

'S bosszút ohajtó lelkem megpihen

Utána! halni kell a' nemtelennek! —

De nem! csekély e' büntetés neki

Illy' 's ennyi bűnért. Vissza vad hevem!

Míg alkalom lesz élesebb 's kegyetlenebb

Bosszút vehetni: elrejttem magam'. —

MÁ SODIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENÉS.

Egyszerű falusi lakó szoba.

M A R G I T. M I L L A.

M A R G I T.

Leány, leány, te nekem nem tetszel. Egész nap csak nyögsz és sohajtozol, 's a munka nem halad.

M I L L A.

Anyácskám, kérlek ne neheztelj rám; mondj inkább vidám mesét, mert én búsúlok

M A R G I T.

Mesét, mindig csak mesét. Nektek ifjaknak az élet sem más, mint egy tarka aranymese. Sohajtásokból el nem élünk leánykám, dolgozni kell, tenni-venni, jöni-menni, futni

szaladni, míg az ember valamihez jut, kivált e' rossz világban —

MILLA.

Engedj meg édes jó anyám, ha aggodalmam nem hágy azt tennem, a' mit kellene. Ah! hol marad Deső!

MARGIT.

De csak úgy van, ha a' dőre lány szeme aranyos ruhára pillant. Nem kell a' lány' szemének széljél kalandozni széles e' világon, az ő világa csak a' házkör, az udvar, a' kert, a' gazdaság. De az udvar söpreten, legalább az volna, ha én el nem söpörném, a' kert műveletlen áll, virágaid öntözetlen hajtják le fonyadt fejeiket, madaraidnak is elfelejtesz kendermagot adni —

MILLA.

Ah anyám, hiszen Imre úrfi' ruhája még aranyosabb, mint övé; nekem Imre még sem tetszik. Én csak Desőmet szeretem. — Tudod anyám az erdei kutat, hol annyi gyöngyvirág terem. Ott ültem anyám 's gyöngyvirágot szedegettem, midőn egy fényes fegyverű vadász lépett ki a' bokrok közül. Én fölíjedtem 's futni akartam, de lehetetlen

volt egyet is lépnem. A' bűbájos vadász' nyájas szép szemei lekötve tartottak helyemen. Ő vizet akart inni, 's én megkínáltam kis korsómmal. Ő engem haza kísért, 's azóta nincs nyugtom, anyácskám.

MARGIT.

Vigyázatlan kis leány!

MILLA.

Hallod anyám, lódobogás —

(Az ablakhoz szökik)

MARGIT.

Megint az ablakba, 's ismét az ajtóhoz, és ismét az utcára. Óh te kényeső természet! reggeltől estig fut és szalad, mint orbán' lelke, 's éjjel sem alhatik, mint kinek rossz lélekismérete van.

MILLA.

Óh anyám, az enyim nyugodt és csöndes, mint alvó gyermeké. Csak az nyugtalanít, hogy Deső olly soká késik. Csillag szeretnék lenni, csillag szemekkel nézni le utjaira; vagy szélvész, megragadni a' késedelmest, 's gyors szárnyon röpíteni ide.

MARGIT.

Ez a' leány olyanokat beszél, miket semmi közönséges jó lélek nem ért. Már látom, minél előbb menyegzőt kell tartanom, hogy eszecsskéje helyre jőjön. De dolog után kell látnom, mert ha én nem mozdítok a' háznál, minden megpenészül. (Eltipeg)

MILLA (kinéz az ablakon).

Fölleg röpül és zúgó darv az égen
De ő nem érkezik — 's én bús vagyok.

(Lantját veszi 's énekel)

R O M Á N C Z.

A' lányka vár, a' lányka reszket,
Szűz keble földobog;
Ah! nem jön ő, kiért szívében
Szerelmi láng lobog.
A' lányka szó, a' lányka fon,
De csak resten halad;
Mert minden szempillantaton
Elébe néz s' szalad.

Ah! jőne bár gyorsan röpülve,
Mint a' fohász röpül;
Ah! volna hó, mint a' sovár köny,
Melly kék szemében ül.

Epedve nyújtja harjait
A' várt ifjú felé,
Kín és öröm, kéj és gyanú,
Mint villám, száll belé.

'S most ló dobog, a' hű közelget,
Hő keble éledez,
'S melly csüggedett és tűnni készült,
Reménye ébredez.
Elébe fut 's ölébe száll,
De nem kit várt szive,
Rabló ragadja lóra föl
'S csak tőre lesz hive.

(Elveti a' lantot)

Hah! lépteit hallom — már itt van ő,
Körömbe hívta énekem — Deső!

(Ajtóba siet)

MÁSODIK JELENÉS.

IMRE. MILLA.

MILLA (visszaajjedve).

Ah nem Deső! csaltak reményeim!

IMRE.

Ne e' hideg pillantást Milla, Milla!
Ne e' hideg pillantást! esküszöm,

Megöl jegével. Ah! nyájas tekintet,
Szelid mosolygást hints reám, hogy éljek.

M I L L A.

Ah Istenem! megint heveskedik —

I M R E.

Üdvemre mondom, nem rejtem tovább
E' láng' hatalmát, melly emészti éltet'.
Leányka, kinzó édes istenasszony!
Halljad kironató lángom' szózatit.
Szeretlek, angyal! úgy, mint senki még;
Szeretlek, és viszonlángot kívánok.
Ah! nézz le rám, és szánd meg kínjaim';
Felelj, 's ne hagyj vad lángomban elégnem. —

M I L L A (félre)

Én reszketek, 's mit szóljak, nem tudom.
Hová szaladjak? — úgy félek szemétől —

I M R E.

Hah! mit jelent e' hallgatás?

M I L L A (eszmélve)

Tudod

'S hallád talán jó urfi, hogy kezem
El van jegyezve egy nemes vitéznek,
Kit én szeretve tisztetek. Vitéz!
Ne üldözz engemet, becsüllek én

De nem szerethetlek, vadász Deső
Mátkája én, ki bírja szívemet.

IMRE.

Keblemben égő vad pokol! tehát
Szép álmaimból így kell fölriadnom?
Azért lakik keblemben érzélem,
Hogy enmagamnak gyilkosom legyen?
Azért e' bájszemek, hogy öljenek?
E' rózsaszájnak az rendeltetése,
Hogy kárhozat szálljon belőle rám?

MILLA (remegve).

Kérlek nyugodjál meg.

IMRE.

Átok reám, ha lesz egy pillanatnyi
Nyugalom, a' mig vér kopog szívemnél.
Nem! háború lesz földi életem,
Erdőt lakó vadak bajtársaim,
Kiktől az ordítást és vérszopást
Hiven fogom tanulni évekig,
Hogy vad legyek 's vérengző és dühös.
Megyek — megyek — (szelidülve) Ah! Milla
mit tevé?

Csak egy csekély vonal választja el
A' poklot és az üdvet; a' vonalt
Eltépted óh leány, 's el üdvemet, —

Én elmegyek, de üdvem itt marad;
Vellem pokol jó és szerelmi kín.

MILLA.

Vitéz! ne, óh ne rémíts ennyire!
Mivel vonám magamra bosszudat?
Én tisztelettel voltam és vagyok
Mindig irántad —

IMRE.

Mondd, szerestz-e hát?

MILLA.

Csak azt ne kívánd tőlem urfi!

IMRE.

Azt ne!

Óh nyájas ékes kigyó! hát csak azt ne?
Mindent különben: egy pohár vizet,
Ha szomjazom; vagy egy darab kenyért,
Ha éhezem; 's testemre ép ruhát,
Ha a' vadak letépték köntösöm',
Mellyek közé megyek lakozni most:
Csak azt ne! — áldjon Istened, ha van!

(Elrohan).

MILLA.

Isten segíts! mi szörnyü ember ez!
Szelíd egek! hát vád és vétek az,
Hogy én ez embert nem szerethetem?

Desőm! siess, ótalmazz engemet!
Mindig fülembre zengnek szózatí,
Mindig előttem szikrázó szeme,
Előttem a' boszú rémlélke, melly
Ijesztve űlt sötétlő homlokán.

HARMADIK JELENÉS.

DESŐ. MILLA.

MILLA.

Deső! Deső! ah csakhogý itt vagy egyszer.

(Hozzá simúl).

De mit jelentsen e' sötét tekintet?

DESŐ.

Ne kérdezősködjél lelkem' szerelme!
Te csak nevéss, te éltem szép tavasza!
Ez édes ajkakon örök mosolygás
Lengjen, 's ez égrejtő szelid szemekre
Ne szálljon a' bú' nedves föllege.

MILLA.

Deső! Deső! te engem nem szeretsz,
Különben így nem tudnál szólni.
Csak Milla volna mindened, csak ő
Adhatna bút és kéjt neked. Desőm,
Lásd, én teérted élek, és csupán

Téged szeretlek, érezlek, ohajtlak;
Keblembe' nincs más érzelem, csupán te;
Agyamba' nincs más képzelet, csupán te;
'S ha minden elvesz, csillagok lehullnak,
A' nap' dicső fáklyája elsötétül:
Mégis mosolygok édes karjaid közt,
'S egész világ, nagy, széles, szép világ
Nyilik szerelmes kebleden —

DESŐ.

Leányka

Dicső leányka lelkes jó teremtés,
Alkotva férjet boldogítani!
Jer és ölelj meg. — Félre tőlem álnok
Búördög! ah, hiszen boldog vagyok;
Boldog, ha látom ég színű szemeidből
Nemes szived' sugárait kitörni;
Boldog, ha látom ennyi kellemid';
Ha látlak így, a' mint vagy és virágzol
Mint a' tavasznak legdiszesb szülötte,
És mondhatom: enyém vagy mindörökké.
Ah! és te nő vagy, kedves tiszta angyal?
És ő is asszony, a' veszélylehellő?
Ég és pokol, mind asszony' kebliben!

MILLA.

Hová kalandoz lelked és beszéded?

DESŐ.

Ne halljad édes tiszta angyal azt,
Mi felzavarta jobb természetem'.
Mint síma kristálytüköröt a' lehellet,
Ugy égi tisztaságod' templomát
Megszennyesítné illy' rajz, illy' beszéd. —
Víg voltam én, mint églakos lehet csak,
'S földek felett öröm' sasszárnyain
Röpült vidám lelkeim dicső irányban.
Egy érzemény virágzott keblemen:
Szerелеm' mosolygó tiszta égvirága.
E' szent tűz életadva fogta át
Édes meleggel földi létemet,
'S velem szülőtlén árva ifjuval,
Sorsom' homályit elfeledteté.
De visszarántott szép egem' köréből
Egy búrnös asszony, egy szép szörnyeteg.
Múlt estve, eltévesztve útam
A' vad sűrűben czéltalan bolyongék,
'S rossz csillagomnak átkozott hatalma
Borbála' csarnokába vitt —

MILLA (rettenve).

Elég!

Boldogtalan! 's engem felejteni tudtál?

DESŐ,

Ah! félre illy' gyanúval szép szerelmem,
Desőd nem a' ledér kény' gyermeke.
Éjjel, sötétben, szélben és esőben
Elhagytam a' gonosz bűnös tanyát.
De bús előérzés, fanyar kínördög
Szállott belém azóta, 's nem vagyok
A' régi gondtalan, vidám vadász.

MILLA.

Remegtem én is, míg itt nem valál.
Mert Imre urfi, a' ki több időtől
Üldöz szerelmes érzeménnyel
Most újra eljött és szívem' kívánta,
Melly csak tiéd. De itt vagy oldalamnál,
Védangyalom! 's többé nem reszketek.
Desóm! ne búsulj, azt nem engedem,
Inkább mosolygok folyvást, mint szelíd kép,
Mellyet szerelmes festő rajzola;
'S ha reggel óta estig kell dalolnom,
Ha reggel óta estig kell mesélnem,
Mégsem szabad búsulnod jó Desóm.

DESŐ.

Te jó teremtés! keblem' egy virága!
Föl égi bércre ültetlek, te völgyi
Szerény virágszál! föl, hol büszke ormon

Fénylik Visegrád, szép fejedelmi vár;
'S kincsem leszesz, minőt Lajos király'
Fejedelmi gazdag tára nem mutathat. —

(Millát öleli, azután lőszert kezébe veszi)

Isten veled most; bájtekinetted
Ujult erőre gyújtá keblemet
'S viggabban űzöm a' hegyek' vadát.

M I L L A.

Alig jövé, 's már elhagysz engemet?
Megállj! megállj! te rossz vadász, megállj!
Követlek a' határig 's éldelem
A' szűk időt, mig itt vagy oldalamnál.

(Elmennek)

NEGYEDIK JELENÉS.

Két czimbora Borbála' emberei közül.

E L S Ő.

Honnét fiú?

M Á S O D I K.

Egyenesen Visegrádról, a' királyi fészekből.

E L S Ő.

Az ottani levegő mi-szörű vitézeknek nem
igen egészséges. Lajos király, kinek szemé-
től Isten őrizzen, olly' szörnyen igazságsze-

rető, hogy a' pökol' fenekén is biró lehetne.
Mi ujság az udvarnál?

M Á S O D I K.

A' velenceziek —

E L S Ő.

Mi gondom a' velenceziekre. A' mi világunk
Borbála' asztala. Itt kard helyett poharat pön-
getünk.

M Á S O D I K.

Éljen a' mi Borbálánk!

E L S Ő.

De mondd meg csak, hogy történhetett az,
hogy mind eddig föl nem akasztottak ben-
nünket?

M Á S O D I K.

Farkast emlegetsz czimbora. A' mi eddig meg
nem történt, minden orában megtörténhetik.

E L S Ő.

Mi a' manót darálsz? azt gondolod, kelle-
mesen csiklandanak az éfféle képzeletek?

M Á S O D I K.

Szó a' mi szó, bajtárs; a' király illatot érez.
Mint hallám, legközelebb kemény ítéletet
akar fölöttünk tartani. Nehány darab hit-

vány paraszt, kiket amúgy szokás szerint földönfutókká tettünk, a' király' személyéhez érkezett.

ELSŐ.

Hóhér a' gazemberek' nyakára; csak ilyen gonosz ez a' paraszt.

MÁSODIK.

Fölséges urunknak az a' véghetetlen gyermekes, és általam semmikép helyben nem hagyható szokása van, hogy álruhát vévén magára az országban széljel kóborol, mint gyócsáru-ló tót 's medve tánczoltató olasz.

ELSŐ.

Óh szerencsétlen ötlet!

MÁSODIK.

Illy' vándorlási közben fölfedezte csínyainkat, 's újjain számlálja el mindazt, mit Kompolthi úr' távozása óta mai napig elkövettünk.

ELSŐ.

Ej ej czimbora, ezen újság ártalmas lehet étvágyamnak. Én csak azt gondolnám, illanjunk az égő házból, míg reánk nem szakad.

MÁSODIK.

Pirúlj tányérnyaló! veszély' idején hagynád
el asszonyodat, kit jó napjaiban hivebben
követtél, mint bolonyai ebe?

ELSŐ.

Ha! ha! nevetnem kell nagylelkűségeden; ta-
lán csak egy jó adag lélekisméretet vettél a'
Visegrádi vásárban? — Én megyek.

MÁSODIK.

Én maradok.

ELSŐ.

Az utolsó tálig. Isten áldjon.

MÁSODIK.

Lidércz vigyen. (Kétfelé el)

ÖTÖDIK JELENÉS.

Terem Borbála' csarnokában

BORBÁLA. KOMPOLTHI (várnagy).

BORBÁLA.

Megjöttek a' cselédek?

KOMPOLTHI.

Asszonyom,

Egy főig itt vannak —

BORBÁLA.

'S a' szép vadász?

Kezemben ő?

KOMPOLTHI.

Nem lelték, asszonyom;
Csak hült nyomát tapodták mindenütt.

BORBÁLA.

Hah gyáva rossz követ, ki még soha
Örvendetes hírt nem hozál nekem!
'S e' gyáva pórnép, béren vett csoport,
Csak nyelni képes a' konczot, 's tudatlan,
Botor 's ügyetlen érdemelni azt;
Boszúm' ügyét hogy' bizhatám reá!
Ah! — milly' szerencsés gondolat — tudom,
Mit kell csinálnom. Imre urfi jőjön.

KOMPOLTHI (félre)

Pokol, miként szövöd hálóidat. (El)

BORBÁLA.

Jer bosszú' lelke, jer 's tanulj mosolygani.
Szerelmi kéj, mellyet kevély daczában
Ő megvetett az esztelen, te általad
Fogok halált készíteni ő neki.
Az ifju Imre most olly korban él
Midőn fölébred a' szív' indulatja,

És pezsgve forr a' lángzó vérfolyam
Ifjú erőtlől duzzadó erén.
Ő lesz az eszköz, őt egy szép szavam
Vagy egy hamis csók, egy intése bájos
Szememnek, egy szerelmi kedvezéske,
Nyillá teendik vagy törre kezemben.
Próbát teszek; fortély segíts! jön ő —

HATODIK JELENÉS.

IMRE. BORBÁLA.

IMRE.

(Feldúlt arcvonásokkal belép)

BORBÁLA (nyájosan)

Közelb felém, jer odalamhoz, Imre!

IMRE (idegenkedve)

Nagyságos asszony!

BORBÁLA (kezét nyújtja)

Jer! én szeretlek téged és becsüllek;
Nézz vissza elmúlt napjaid' sorára,
Midőn szegényen, éhesen, ruhátlan
Váramba jöttél, 's nem lehet neked
Nem érzened, hogy folyvást jó, kegyes
Parancsolónéd 's asszonyod valék.

IMRE.

Szolgálatodra állok itt, parancsolj.

BORBÁLA.

Ifju! tudod, mi a' szerelmi vágy',
Isméred a' megvettetett szerelmes'
Kínját 's dühét, 's a' bosszú' férgeit?
Láttál vegyűlve sértett büszkeséget,
Csalott reményt, lesújtott érzeményt?
Keblemben ez mind harczmezőt talált.

IMRE.

Hah kárhozat! csak keblem érzi azt.

BORBÁLA.

Honnét e' szertelen megindulás?
Szólj ifju biztosan, mint hű rokonhoz.

IMRE (hívvel)

Nagyságos asszony! áldott, jó, nemes nő!
Egy angyal a' föld' nagy színén! ki érzed
Azt, a' mit érzek én, 's ki részvevő
Kebellel osztod véres kínjaim'.
Átok fejére, a' ki tégedet
Rosznak, dühösnek, vadnak, szivtelennek
Hazudni mert; — én mélyen érzem,
Mi jóltevő nekem részvétele.
Kisdéd koromtól árva, elhagyott,

Nem leltem egy szívet, melly érzeményim'
Értette volna; nem, ki kérdezze:
Ki vagy? mit érzesz? búsulsz vagy vigadsz?
Nem volt apám, anyám; nem hű rokon,
Ki jó szemekkel nézett volna rám.

BORBÁLA (félre)

Már fogva van 's intésim' rabja lett,
És óriási karjaimból őt
Ki nem ragadja semmi hatalom.

(Imréhez)

Beszélj, barátom! bőven, hosszasan;
Enyhül az éles fájdalom, ha a' szív'
Mély rejtekéből feltör áradozva,
'S a' hangok' országába szétröpül.

IMRE (kezeit forrón csókolva)

Te jó vagy! úgy-e, sajnálsz engemet;
Te szánod éles, véres kínjaim';
Te nem taszítasz el hideg kebelled,.
Midőn kitárom keblem' rejtekét
Szemed' tekintetének? — Asszonyom!
Lásd, én igen boldogtalan vagyok.
Keblem, miként tűzbérczek' öble, bömből
És jobbra balra rátnak ragadnak
A' fájdalom' bőszyt szilaj fenéi.

BORBÁLA.

Szólj, szólj, ne hagyj így agganom miattad.

IMRE.

Halljad — de hagyj előbb sírnom, dühödnöm.

Ah! bár az ég' világló fényeit

Kioltaná szemem' könnyzápora,

'S fogam közé feghatnám a' világot.

Erőt nekem, szélvészerőt, 's alapból

Kitépen a' világok' sarkait. —

Volt egy leány, egy kellemszülte lány,

Mint hajnal olly szép, mint harmat szelíd;

Volt egy leány, kit én úgy, úgy szerettem

Mint senki senkit még a' hold alatt,

'S ez égi bájalak másnak sajátja,

Más édeleg szerelme' szép ölében,

Más néz szemének kristálytükribe,

'S dicsekszik: „ím e' csillagpár enyém“;

Más szíja rózsajka' csókjait,

És mondja: „e' bársonyvirág enyém“;

Más ölti karját hószinű nyakára,

Szorítja őt keblére üdvezülten,

És súgja: „ím' ez ég csak engem áld“.

Hah képzelődés' gyilkoló ecsetje!

E' képzelet felgyújtja agyvelőmet.

BORBÁLA.

Ifjú barátom! mélyen fáj nekem,
 Hogy tiszta szíved' első érzeménye
 Illy' czélt hibázott 's illy' boldogtalan.
 Nevezd, ki' lánya ő?

IMRE.

Nem nagynemű,
 De szép; az ég sem szebb rózsás nyugotkor,
 Nem a' tavasznak legdiszesb virága,
 Nem a' teremő lángész' képzeménye.
 Margit szegény özvegy' leánya, Milla,
 Egy ismeretlen völgy' rejtett virága;
 'S ki őt letépte, az Deső vadász,
 Kinek fejére menykő és halál.

BORBÁLA (félre)

Hah! ez tehát a' jégkeblű erénypap,
 Ki a' szerelmet elfogadni büszke?
 Csak én vagyok hát a' szegény gyűlölt nő.
 Kit ő csak érdemesnek sem talál,
 Hogy váltson egy szót, egy intést vele?

(Főnghangon)

Fejére bosszú, menykő és halál!
 Mert tudd meg ifjú: ő, ki engemet
 Fájdalmasan és gyógyíthatlanúl
 Megsérte —

IMRE.

Ő, az átkozott, kiben
Méltó boszúnk villáma összezsap.

RORBÁLA (hizelgve)

Imrém! ha megvetett szerelmedet
Én elfogadnám, drága kincseműl,
'S keblemben adnék szép meleg lakást
A' számüzöttnek? — Imre! itt kezem —
Neked szerelmes részvét kell; tudom,
Kölcsön szerelmet kér forró szived,
Ifjú te értesz engem —

IMRE (labáihoz rohan)

Asszonyom!

RORBÁLA (nyájosan fölemeli)

Ha eljövendsz 's így szólsz: „Deső nem él“,
Többet beszéljünk majd, eredj 's remélj —

(Hirtelen el)

IMRE (egyedül)

Úgy lesz! pokol, melly keblemben lobogsz,
Rád esküszöm, hogy Millát és eget
Felejtve, és osztatlan szent szerelmet.
A' bűn' ölébe dőlök; és szilaj,
Vad és kötetlen kénynyel dúlva, minden
Szebb érzeményt örökre száműzők
Roncsolt szivemből. Ah! mit is tegyek?

Földúlva lelkem' belső rejteke;
Földúlva a' szent szöglet' titkai,
Hol üdvezület' bájvirága nyílik,
'S ledőlt menyország' bús kormos roma
Körülnyalatva lángnyelvű pokoltól
Sötétlik ott, és a' romok fölött
Fanyar boszúnak véralakja ül. —
Im, buja ingeridre esküszöm,
Nagyságos asszony! gyors villám leszek,
Ki őt beérem mindenütt, 's lesújtom,
Minden lehelletét megolvasom;
Mert minden érütése kín nekem.
Ne szálljon étel ajkaimra, és
Szomjú inyem' ne nedvesítse bor;
Ne lásson engem' csillámló szemed,
'S ne nyújtsd fehér karod' hő csokjaimra,
Míg csak halála' hírét nem hozom.
Általtörök lelken és életén,
Mégfordöm átkozott vérében, és
Bodog leszek, ha kinosan hörögve
Végsőt sohajt. — Borbála! hűd vagyok.

HARMADIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENÉS.

(Vad sűrű erdő, egy várdűledékkal. — Vadászlárma
a' távolból. DESŐ föllép)

DESŐ (egyedül)

Hová vetődtem? ismeretlen itt
Egész vidék a' bércz' jártas fiának.
E' fák 's ez összedőlt torony' roma,
'S körülé vén erdő' rémes homálya?
Titkos, homályos e' hely, mint magam
'S mint sorsom, a' nem értett, a' sötét.
Ím' üdvezellek elrejtett magány!
Nyugtót lel a' mélyebben érező szív
Szent árnyidon: lelkeembe följelennek
Elmúlt időknek tündérképei;
'S olly titkos édes sejtés száll belém; —

És mégis e' hely olly' irtóztató,
Mint kószalelkek' puszta táncztanyája —

(Sohajtozás a' romok alól)

Hah! e' romok sohajtoznak felém,
Vagy régi bajnokok porát bíró
Mély sűrűreg nyitá föl ajkait?

HANG a' romokból.

Jaj! jaj!

DESŐ.

Mit hallok? emberé e' tompa hang,
Vagy szellemország' jaja zeng felém?
Ki e' sötét magány' rideg lakója? —

(Kiáltva)

Ki jajgat itt? ki vagy? felelj!

HANG.

Segítség!

DESŐ.

Hol vagy? felelj! mert tompa jajjaid
Alig vezetnek hozzád —

HANG.

Föld alatt!

DESŐ.

Szólj, mint segíthetek szegény fogoly?
Ki zárt le a' sötétség mély honába?

H A N G.

Borbála!

D E S Ő.

Ah! ismérem e' nevet?

De esküszöm, hogy meglakol, 's örülök,
Hogy e' vadonba tévedtem te hozzád,
Szegény, szegény fogoly! ki nélkülém
Kínos halálnak martaléka vagy.

(Kiáltva)

Remélj szegény fogoly! szabad leszesz
Mint szél a' bérczen, mint madár az ég alatt;
És a' gonosz boszorkány' vétkeit
Vádolni föllépsz sírodból, miként
Egy alvilági szellem, 's ellene
Átkot dörögni félelmes tanú.

(Belép a' romok közé)

MÁSODIK JELENÉS.

IMRE (kilép a' bokrok közül) D E S Ő. H A N G.

I M R E.

Nincs lépted, a' melly elkerülte mérges
Figyelmemet, nincs egy lehelleted
És nincs szivednek dobbanása, melyet
Számlálni elfelejték; mint azt árny
Követtelek minden lépésiden.

Jer, lépj ki mérges törömnek hegyét
Csókolni, lépj ki kész halál elébe,
Melly vár, epedve vár gyilkom' hegyén,
Mint hő szerelmes mátkáját ohajtja.

(Leselkedik)

DESŐ (kilép a' romok közül)

Vizsgálatom nem volt gyümölcstelen.
Mohos kövekkel eltakart lejárás
Találtam a' romok között. Megyek,
Hogy a' királyt elhíjám. Lássá ő,
Mint dül az álnokság rejtett magányban.

(Megy)

IMRE.

Megállj! utolsó léptedet tevéd. (Megdöfi)

DESŐ.

Lerogyik.

IMRE.

Millát akarsz vadász? sohajts felé,
Sohajts utolsót!

DESŐ.

Álnok szörnyeteg! —

Üldözzenek vad lelked' vádjai. (Visszahanyatlik)

IMRE.

Megholt! nem él, 's nem szól ő senkinek!
És nincs tanú! — de a' kék ég' szeme

Lenéze rám, 's reá az áldozatra.
Ördögkohlta bosszú! hát csak eddig
Tart pokli kéjed? — ott az áldozat
Vérében úszva; tátogó sebe
Bosszúra híja a' természetet.
Im vére szétpatazkik, 's a' füvet
Veresre festi, mellyre zöld reményszínt
Ruháza a' természet' Istene. —
A' szörnyü tett im' égre gőzölög,
'S minden kiömlő vércsöpp úgy kiált,
Hogy a' nap is sötétül. Távozom,
Nem türhetem véres tekintetét. (Menni akar)

H A N G (alant)

Jaj!

I M R E.

Ördög! hatalmas ördög! már kiáltasz?
El innen, el, míg rémítő sereggel
Föl nem rohan mélyéből a' pokol
'S meg nem ragadnak rémes karjai.

H A N G (alant)

Jaj!

I M R E.

Itt is pokol? itt, ott és mindenütt —

(Másfelé rohan)

H A N G (ismét alant)

Jaj! jaj!

I M R E (kétségbeesve)

Hah drága bajtárs! ismét üdvezelsz?
 Szörnyű vakondok! — mindenütt — sehol —
 Hová szaladjak? nem nyilt az út?
 Jaj jobbra, balra, hátul és elől.
 Szélvész ragadj meg és sodorj el innen;
 Rohanj reám aczélkörmű lidércz,
 'S ragadj az égnek híg ürén keresztül;
 Csak itt ne, mindenütt a' föld' színén.

(Elrohan).

D E S Ő (főleszmél)

Ah Milla! (végső erővel kürtjébe fú) halljad hattyu-
 énekem'.

(Kürtök felelnek)

HARMADIK JELENÉS.

LAJOS KIRÁKY. Vadászkiséret. DESŐ.

K I R Á L Y.

Mi ez? mi történt e' helyen?

E G Y I K V A D Á S Z.

Uram!

Tekints amarra — jó Deső hörögve,
 Halálszinű 's vérében úszva fekszik.

KIRÁLY.

Deső! derék Desőm! —

VADÁSZ (Desőt áfpolva)

Nem vad hasítá

Sebét — a' földön véres tör hever —

KIRÁLY.

Mit szóltok?

DESŐ.

Úgy van oh király!

KIRÁLY.

Vadászom!

Szedd össze végerődet és beszélj!

'S a' szellemekre esküszöm neked,

Mellyek lebegnek e' váromladék'

Tisztos körében, bosszút állok érted.

(Kisérőihöz)

Orvost sietve! a' gyors' díja nagy lesz.

DESŐ.

Borbála' gyilka ölt meg, jó királyom! —

KIRÁLY.

Borbála? e' gyülölt név mindenütt!

Véres rovással van jegyezve nálam

Ez átkozott név, 's már érett gyümölcs,

Hogy őt lezúzza bosszum' fegyvere!

DESŐ.

Csak két dologra kérem gondodat:
Egy hű leányra, 's e' kis drága jegyre,
Melly egyszer, Istenem ha úgy akarja,
Föl fogja fedni bölcsőm' titkait.

(Egy gyűrűt nyújt a' királynak)

Kegyedre bízom a' szegény leányt;
Margit' leánya Milla — védjed őt.

KIRÁLY (illetődve)

Nem rossz kebelre bíztad kincseid'.

DESŐ.

Még egy, a' mit jelentek haldokolva.
E' vár alatt, sötét börtönbe zárva
Teng egy fogoly, ki fontos titkokat
Tud fölfedezni, úgy hiszem, neked. —

KIRÁLY.

Le! jó vitézim, a' föld' mélyibe;
Az elhagyott rab hadd lásson napot.

(A' kíséret' egy része elmegy a' romokba)

'S mi még Deső?

DESŐ.

Én kész vagyok, királyom.
Ah Milla! Milla! édes árva szent!

(Meghal).

KIRÁLY.

Végsőt sohajtott, lelke égre szállt.
Testét reátok bízom, híveim!
Vigyétek őt, hol végső tisztelet
Vár a' jelesre. Fényes sírterembe
Szállítom őt, és lássa a' világ,
Mint tudja megbecsülni jobbait
'S mint nem felejtí őket a' király.

NEGYEDIK JELENÉS.

LÉNÁRT. ELŐBBIEK.

LÉNÁRT (leborúl a' király előtt)

Uram királyom!

KIRÁLY.

Jámbor, adj az égnek
Hálát 's ne a' királynak.

LÉNÁRT.

Szép egek!

Hát látlak újra titeket magas
Menyboltok? — ah! mi könnyen meghalok
most;

Láttam napot 's a' zöld természetet.
Kevés napok derülnek ősz fejemre,
'S remegve görnyed az le, mert nehéz

Ólomkezeivel nyomja vén korom;
De e' kevés nap, e' csekély erő
Neked leszen szentelve nagy király.

KIRÁLY.

Nem érdemem, hogy élted mentve van.
Tekints amarra —

LÉNÁRT.

Jaj! mit lát szemem!
Véres tekintet! —

KIRÁLY.

E' bus áldozat
Talált sirodra, hol te élve már
Gonosz kezeiktől eltemettétél.
Fogoly! sokat kell kérdenem tetőled.

LÉNÁRT.

'S nekem sokat kell közlenem veled,
Uram király!

KIRÁLY.

Utánam híveim!
Föl! föl! 's utánam! szép Borbála asszony
Adand ma szállást nektek 's a' királynak,
Ki szörnyü ítéletre megjelen.

(A' holt testet elviszik. Mind el)

ÖTÖDIK JELENÉS.

'Terem Borbála' csarnokában.

BORBÁLA. IMRE.

BORBÁLA (mohón)

Mi hír, mi jót hozasz nekem, szerelmes
Barátom? ah szólj, itt-e már az óra,
Hogy karjaimmal átöleljelek?
Nem él Deső? mert nem mosolyg nekem
A' föld, 's az étel' ízét ajkaim
Nem érzik addig —

IMRE.

Nézz rám, asszonyom!
És reszkető testemnek tagjain
'S egész valómon olvasd válaszom'.
Előtted orzó gyilkos áll, öleld meg,
Ha tetszik, őt; és fűzd nyakad körül
Véres kezét —

BORBÁLA.

Mi gyáva gyöngeség!
Szemed beesve, arczodon halálszín?
Örökre ifju! nincs idő epedni,
Űzd messze tőled a' bú' ördögét —

(Kézét nyújtja)

IMRE (vissza taszítja)

Hah! félre tőlem átkozott fehér kéz!
Gyöngéd 's meleg kéz, undok szörnyü váz!

BORBÁLA.

Fiú! mi lelte gyermek agyvelődöt?

IMRE.

Minő kezekbe estem! jaj nekem!
Jaj a' gonosz gyilkosnak! ez tehát
A' bosszu' kéje, mellyet úgy ohajt
Az emberállat' vérengző szive?
Mi szép a' bosszu' arcza, mint mosolyg,
Csábít, hizelkedik; 's ha jóllakott,
Mi szörnyü rémmé válik rút alakja,
Mi színtelen 's ijesztő sárga vázzá!
'S az ördögök, mellyek májunkban ülnek
Bosszúra ingerelve és ragadva
Indulatunkat, most kaczagni kezdenek,
És a' tüzes tört minmagunkba szúrják.

BORBÁLA.

Bőszült gyerek, nevetlek tégedet.
Eredj; de zárd el mélyen titkodat,
Ha élni kívánsz. Ej! mit hall fülem
E' gaz suhancztól, kit kegyes karokkal
Emeltem enmagamhoz a' porokból.
Eredj te gyáva halvány gyertyaszál,

**Te rokkahős, ki pókoktól remegsz;
Lódúlj, ne lássalak.**

IMRE.

Ne láss. — Örülök.

Távozni dögkörödből vétkes asszony. (El)

BORBÁLA.

Hah gyáva eszköz! csak nyíl jobb kezemben,
Mellyet kilőttem, mint kényem kívánta,
'S most elvetek mint kelletlen darabfát,
Daczolsz, 's merész vagy megjegyzéseket
Pattogni rám? (Ah sorsom' átka ez
Hogy lélekisméret van jobbra balra,
Alól 's felül és mindenütt, hová
Szemem tekint és céljaim sietnek.)
Pattogjon ő, de úgy tett mint parancsolám,
'S ellen nem állott a' kérő szemek'
Tündérhatalmának. Megölve van
Desó 's lihegni bosszum megszűnik.
'S ki fogja éles szemmél fölhalálni
A' rejtve dolgozó erőt 's kezet,
Melly rálövénnyelát hatalmasan?
Siratni fogják 's mélyen eltemetni,
Mélyen, hová nem hat le semmi jaj,
'S honét panasz' zengése nem hallatszik
A' föld' színére. — Mélyen! — föld alatt! —

Hah! jéghideg képzet! — halál! halál!
'S óráim is eljő? e' bájok lehullnak,
A' vér' folyása testemben elalszik? —
De félre ocsmány gondolat! minek
Borítsam illy sötét bús képzetekkel
Vig napjaim'? míg élek és virágzom,
Örülök addig, 's kéj után vadászok —
'S ha eltemettek: jó emlékemet
Föntartja néhány kődarab rakásra
Halmozva erre szánt költségemen.
Kereszt reá, kápolna a' neve,
'S jámbor keresztény nőnek áld, dicsér
Egész világ, és kapolnámba jár.

HATODIK JELENÉS.

BORBÁLA. KOMPOLTHI.

KOMPOLTHI.

Nagyságos asszony!

BORBÁLA.

Mondd várnagy, mi ujság?

KOMPOLTHI.

Lajos király, vadászatról jövedt
Váradba tér, 's szállást kér csarnokodban.

B O R B Á L A.

Lajos király? mi dolgom a' királylyal?
'S mi rossz sugallás hozza őt lakomba?
Én látni őt nem óhajtom, sem ő
Engem'. Siess várnagy, siess elébe
'S mondd, hogy parancsolatja e' szobákat
Fölnyítja és szolgálatjára áll
Minden cseléd, de a' vár' asszonya
Nincs itthon, elment, messze földre ment. —

K O M P O L T H I.

Parancsolád. (Visszavonúl)

B O R B Á L A.

Váramban a' király?

Biró fölöttem és parancsoló úr,
'S nem ifju már, kemény és büszke férfi,
Kit kellemimmel meg nem köthetek.
Jobb elkerülnöm éles sasszemét,
Melly kellemetlen számadásra vonhat.
A' földalatti rejtek eltakar,
Hová csak én ismérem a' lejárást,
Én és felejtett férjem, a' ki most
Aligha kél föl sirjából miattam
Utat mutatni biztos rejtekembe. (El)

KOMPOLTHI (előlép)

Itt a' király? mit tegyek? fölfedezzem
Személyemet 's kegyelmért esdekelnék?
Úgy van! — szerencsétlenségem nagyobbá
Már nem lehet, mint most. — Próbát teszek —
Örülj! szerelmes hölgy! sötét üredben
Gondoskodom neked mulattatóról,
Fölkel dohos sírjából rég felejtett
Férjed 's előlép álmodat zavarni,
Szerelmi csókját nyommi ajkaidra,
Mellytől hideg fut végig testeden.

HETEDIK JELENÉS.

Margit' házköre. MARGIT. MILLA.

MARGIT.

Te ismét szomorú vagy?

MILLA.

Ki van nálam boldogabb, anyácskám? de
épen onnét származik szomorúságom. Nincs
kínosabb, mint minden pillantásban rettegni
a' kedves életéért —

MARGIT.

Igaz leányom, abban igazad van; szerelem'
féltéssel jár. Boldogúlt apáddal, kit Isten

nyugasztaljon, nem kisebb aggodalmakat álltam ki. Ő, tudod, kántor volt, 's hivatala kívánta, hogy torkát gyakran megnedvesítse. Ollyankor aztán annyira kiáltott, hogy az egész falut elnyomta hangja' erejével, 's én mindig féltettem, hogy torka megszakad. De, hálá Istennek, semmi sem történt, 's ő, Isten nyugasztalja meg, ép és egészséges torokkal ment a' sírba.

MILLA.

Mennyi veszedelem lakik a' sűrű erdőben — medvék, farkasok, zsiványok. Ah anyám, én addig könyörgök neki, míg e' veszedelmes életet el nem hagyja.

MARGIT.

'S aztán mit csinálsz belőle?

MILLA.

Kertészt, annyácskám. Oh mi szép kertésznek lenni, a' szelid virágocskákat öntözni, ápolgatni.

MARGIT.

Miért nem épen rokka mellé ültetned? — úgy szép a' férjfi, leánykám, ha bátor; 's elmúlt veszedelem után a' viszontlátás' örömei! azok csak az igazi örömök. Midőn bol-

dogúlt atyád a' karról haza jött, 's én láttam,
hogy torkának semmi baja. —

MILLA (mosolygva).

Elhiszem anyácskám, 's igyekezem vidám
lenni.

MARGIT.

Úgy tetszel nekem, leányom. Roszul áll
nektek gyermekeknek az az okos, komoly
ábrázat! — De halljad csak, ujságot mon-
dok. Nehány hajtó jött a' faluba, kik azt
hírlelik, hogy a' király egész vadászkisérété-
vel erre fog jöni.

MILLA (örömmel).

Ah be örülök! — remélem Deső is ott lesz
a' király' kíséretében. — Én még soha sem
láttam királyt, is mégis Desőt sokkal job-
ban kívánom látni, mint a' királyt.

MARGIT.

Hallod, leányom, már hallatsz a' kürtszó —
nézd csak a' fölszálló porfelleget — nézd
csak, már ki lehet venni a' fényes fegyveré-
ket — az a' méltóságos férjfi középen — az
lesz a' király. —

MILLA.

Anyám! mintha valamit lándsáikon hozná-
nak. —

MARGIT.

Talán egy leölt vadat.

MILLA (aggódva)

Vagy egy megsebesült vadászt. Egek! csak Desőnek baja ne esett. — Anyám! bennem szomorú sejtések ébrednek.

MARGIT.

Vonúljunk félre leányom, már itt vannak.

(Félremennek)

NYOLCZADIK JELENÉS.

Szomorú zengzet. — Lajos király, kíséretével a' szin' mélyén általme gy. — Nehány vadász Deső' holttestét dsidákon viszi. —

MILLA

Előrohan, kiáltani akar, de a' fájdalom elfojtja hangját, 's a' szin' közepén lerogyik.

MARGIT.

Melléje térdepel.

(A' kárpit leesik)

NEGYPEDIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENÉS.

V á r u d v a r.

L É N Á R T (egyedül)

Köszöntelek szép fényes sziklavár,
Hol életem' jobb 's vígabb napjait
Töltöttem ifjuságom' reggelén!
Minden darab kő emlék itt 's felém int,
És visszahíja a' múlt' képeit.
Mélyen lezárva ültem börtönömben,
És éhezém és szomjazám; lehullott
Arczim' piros virága, 's tagjaim'
Asszú soványság' átka ülte meg;
Bordáimat ruhán át meg lehet
Olvadni; és csontom 's bőröm között

Nincs olly anyag, mellynek hús a' neve.
De nem felejtém a' történeteket,
És hústalan csont-ujjimon soronként
Fölmondom álnok asszony! bűneid'.

MÁSODIK JELENÉS.

KOMPOLTHI. LÉNÁRT. Cselédek.

KOMPOLTHI.

Itten fogadjuk a' királyt — (Lénártot meglátva)

Egek!

Lénárt! —

LÉNÁRT.

Mi ismerős hang! ah! kié e' hang?

KOMPOLTHI

(elveti álruháját 's fölemelkedik)

Ismersz-e még? hű szolga, nyiss szemet.

LÉNÁRT (habozva, rémülve)

Te vagy? nem, azt nem, nem merem re-
mélni —

Te vagy? tiéid e' feldúlt vonások?

Vagy lelked a' sir' mélyiből kikelve

• Mereszti rám kiégett szemgolyóit?

K O M P O L T H I.

Kit sejtessz, én vagyok. Hajdan hatalmas
Erős vitéz, kinek tűz ült szemében,
Délczeg vidámság fénylett arczain,
'S erő feszíté minden tagjait.

Ismersz-e még? tapints meg bár kezeddél:
Én, — én vagyok, csont én, lidércz én,
Lélektelen 's velőtlen testlom én.

(A' cselédekhez)

Ki társatoknak látszott ekkorig,
Az nem cseléd, hanem parancsoló úr
Fölöttetek, 's remegjen, a' ki rossz.

L É N Á R T (kigyúlva)

Pokol 's veszély rá, a' ki ezt művelte
Rajtad; ki arczaidra e' viaszt,
Szemedre e' pókhálót, e' kiszáradt
Aszályt voná testedre. Oh beszélj!
Beszélj, mi történt kedves életeddel
Husz évek óta —

K O M P O L T H I.

Most egy szót se arról.
Nekem felelj, nekem! mert a' remény
'S a' félelem szétdúlják keblemet.
Im' kérdelek, hol vannak gyermekim?
Kopasz fejedre, tisztos vén korodra

'S azon reményre, hogy rád üdvezület'
Jutalma vár siron túl, kérdelek:
Hol vannak édes gyermekim?

LÉNÁRT.

Szegény,
Szegény uram! hát a' kín 's gyötrelem,
Melly eddig élted' éltében emészte,
Kevés talán 's eléggé nem fanyar?

KOMPOLTHI.

Ők nincsenek többé? nyugodjanak!
Boldog, ki nyugszik mélyen, csöndesen.

LÉNÁRT.

Nem úgy, nem azt akartam mondani,
'S nem mondhatom, mert nem tudom.

KOMPOLTHI.

Öreg?

Öreg! te így szólsz 's nem reszketsz előttem?
Átok 's ezer jaj ősz fejed' havára,
Ha e' dologban lettél hűtelen,
E' szent dologban, melyet sírva bízott
A' távozó úr hűséges kezedre.

LÉNÁRT.

Ah! mit gyanítasz!

KOMPOLTHI.

Szólj tehát öreg,
Hová tevéd őket, 's mi lett belőlök?

LÉNÁRT.

Midőn te távozáál házad' köréből,
'S Lajos királyt, a' nagy fejedelmi hőst,
Követted —

KOMPOLPHI.

Akkor szent esküt tevél le
Kezembe Lénárt, hogy szemed' világát
Nem őrzöd úgy, mint kincsemet. Felelj
Lénárt, felelj!

LÉNÁRT.

Szent eskümet tevém le,
És átvevén a' kedves kis fiúkat,
Elvittem őket a' Bakony' hegyére.
Tudós Ivánhoz, régi jó hívünkhöz,
Ki már atyádnak egykorú barátja,
Együtt futotta véle iskoláit,
'S hozzá baráti lánczczal köttetett.
Átadtam őket bízott hű kezébe,
'S három gyűrű közül, mellyek hasonló
Művek valának 's egyiránt nagyok,
Nyakokba függesztettem egyet-egyet:
A' harmadik kezemnél van. —

KOMPOLTHI (nyugtalan)

Tovább!

LÉNÁRT.

Ők ott maradtak, én váradba jöttem,
Hogy őr legyek 's tanúja nőd' gonosz
Ármányinak. —

KOMPOLTHI.

Mondd, mint viselte ő
A' veszteséget? (Keserűn) Nem szakadt szive?

LÉNÁRT.

Anyjok felejté őket csak hamar
A' sok gyönyör közt, mellybe elmerült.

KOMPOLTHI.

Oh gyermekim! 's e' szívtelen anya!
Nem, nem ruházom rá e' szent nevet.
Erdők' dühös fenéje is nyög és bőg,
Ha kölykit emlejéről elragadják,
'S fájdalmasan ordít a' jégi medve;
'S ő! —

LÉNÁRT.

Jól tudott felejtani új kegyenczek'
Forró ölén. Én sírva néztem ezt
'S nem türhetém szó nélkül. Szolgájakam
Feddést kiáltott asszonyom' fejére,

Szemére lobbantottam bűneit
Emlékedet megújító szavakkal,
'S a' bűn' leánya ezt nem hallhatá.
Egy éjelen rám törtek czimborái,
'S mély börtönökben, naptól elrekesztve
Kellett lakolnom' ajkaim bűnét
'S hozzád viseltető hűségemet.
Sok évek óta laktam ott, kigyók
'S pókok között, 's az évek ezredekké
Változtak, évekké a' hosszú órák.
Csak e' napokban vittek börtönömből
A' néma erdő' vad magányiba,
Hol megtalált a' jó, nemes király.
Kegyasszonyom sokalta már sovány
Ebédimet, 's reméllé czéljait
Jobban elérni úgy, ha ajkamat
Örökre elnémítja. Így esett
Hogy gyermekidről többet nem tudok. —

KOMPOLTHI.

Elég! tehát ők élnek, vagy nem élnek;
'S ha élnek is, nem atyjoknak nekem.
Talán zsiványok közt, latorlyukakban;
Vagy vak monostor' szűk sötét ürében,
Éhezve és szomjazva és ruhátlan.
Ezzel kiittam a' méregpohár'
Legmérgesebb salakját.

LÉNÁRT.

Térj magadhoz.

Talán az ég megtartá gyermekid'.
És bár Iván, ki ősz volt akkor is,
Régen lerázta földi lánczait,
De a' gyűrűk' ismertető jegyét
Még rozsdá meg nem ette ekkorig.
A' jó király' hatalmas jobbja véd;
'S munkás segédet készen nyújt nekünk.

KOMPOLTHI.

Ah! mit hozasz viszont eszembe, Lénárt;
Jaj énnekem! mert tudd meg hű cseléd,
Hogy a' király' haragja üldöz engem,
'S hogy e' cselédköntösbe rejtezém
Levetve a' fényes lovag-ruhát,
Leszórva a' vitézi disz' ragyogva
Sugárzó czímeit: nem oktalan
'S nem gyáva félelemből tettem ezt.

LÉNÁRT.

Szólj! tárd ki hű szolgádnak kebledet!

KOMPOLTHI.

Nápolyban, a' hová magyar nemeshez
Illő vitézi hévvel és erővel
Követtem a' királyt, 's hol véremet
Öntöttem érte számos ütközetben,

Ott tiltá el köréből engemet
Mint becsstelent —

LÉNÁRT.

Te becstelen?

KOMPOLTHI.

Ne mentsd

A' büntetésre méltót. Ah! igen,
Én büntetésre méltóvá levék. —
Egykor, midőn nem érdemlém, az Isten
Tudhatja, hogy nem érdemlém! talán
Írigyeimtől elhitetve, nyers
Pirongatással illetett 's kemény
Dorgálatot mért a' király reám:
'S én, a' ki bús valék különben is,
Méregre lobbant vérem' átkozott
Sugallatából, tiszteletlenül
Bántam királyommal. Halálra lettem
Méltó ez által, 's ő, kegyelmesen
Tekintve némelly hű szolgálatim',
Elengedé az érdemlet halált.
"Eredj színemből féktelen, szilaj,
'S hű tiszteletről megfélejtkezett
Garázda jobbágy! 's őrizd lépteid',
Hogy visszatérni soha se merjenek
Körömbe, mert halálodat leled,
Hol csak kegyelmet leltél ekkorig". —

Dörgő szavakkal így szólt a' király,
'S én elmenék világtalan világig,
Szégyen 's keserves kín dúlt éltemen,
Fogságba esve bujdosásimon
Rablók' eselédje voltam évekig,
'S csak most vetődtem vissza e' hazába,
Mellyet kerülni kell a' számüzöttnek.

LÉNÁRT.

Boldogtalan, kedves, szegény uram!
De végy reményt, mert régi bűnödöt
Nem fogja számba venni a' király.
Igaz, de jó 's kegyelmes úr Lajos,
Ki nem felejtí a' jelest, nemest,
És a' hibákat megbocsátni kész.
Boldogtalan férj! légy szelíd reménynyel
Még mint atyára szép kéj várakozhatik.

KOMPOLTHI.

Ah édes óra! — hű barát, hiszed,
Hogy élnek ők, 's hogy vár még rám öröm?
Hálám' vegyed vigasztalásodért.
Keblem kinyílt előtted, 's érzem
Részvételed' becsét, malasztjait.
Ah! édes a' bú' mérges tengerében
Egy részvevő kebel' rokonverése,
Ki búsul és fél és reméll velünk,

'S nem hagy magánosan epedni és
Mormolni, mint fokon az őszi szél.

LÉNÁRT.

Hived leszek borúban és derűben;
Hived boszúban, kínban, fájdalomban! —

(Kürtharsogás)

Itt a' király; fedezd föl magadat,
És lépj elő, mint úr e' vár' körében,
Méltatlan e' köntös hozzád, uram.

KOMPOLTHI.

Megyek 's tanácsodat teszem. (El)

LÉNÁRT.

Követlek

'S kezdem körüléd régi tisztemet.

(Követi a' cselédekkel)

HARMADIK JELENÉS.

LAJOS KIRÁLY. Kiséret DESŐ' holttestével.

KIRÁLY.

E' hát az átkos barlang, melly halálos
Szelet lehel ki a' pusztúlt vidékre?
Itt fekszik a' szép símabőrű kígyó
Fedezve bájoló virágfüzérrel?
Ohajtom e' szép szörnyet látni már

E' szép kötésbe fűzött, mérges, átkos
Veszélylehellő írást; — hol van ő?
Hadd lássam a' tört, melly szemében ül;
Hadd érjen engem is lehellete.
Vitézeim! ti légyetek karom,
Melly megragadja a' gonosztevőket.
Siessetek foglyokká tenni ön
Fészkökben a' gonosz nőt 's czimboráit.

(Kisérlet' egy része el)

NEGYEDIK JELENÉS.

KOMPOLTHI fényes ruhában. LÉNÁRT. Előbbiek.

KOMPOLTHI (a' király' lábai előtt)

Fölséges úr! egy megtérő bűnös,
Kompolti, kit te számüzél körödből,
Királyi szódnak engedetlenül
Eljő ölelni térdeid' 's tetőled,
Ki olly nemes vagy, mint te 's senki más,
Kegyes segédet kérni büntetés helyett.

KIRÁLY.

Kit lát szemem? Kompolti!

KOMPOLTHI.

Óh király!

Óh nagy Lajos! lásd én férj is vagyok,
Boldogtalan férj 's nemző is vagyok;

'S ki tartja vissza a' bőszült apát,
Hogy gyermekét ne lássa és ölelje?

KIRÁLY.

Kelj föl 's beszélj — én úgy hiszem, ke-
gyetlen

Zsarnoknak eddig senki sem hívá
Lajos királyt, 's neked se' lesz okod,
Hogy e' gyülölt nevet ruházd reá.
Méltatlanul büntettelek vitéz
Sok év előtt, de vedd királyi szóm',
Jóvá teszem, mit eddig elmulattam.
Kelj föl — 's beszélj tovább; ha jól tudom,
Ten gyermekidről szóltál valamit —
Én úgy hívém, hogy néd nem boldogíta.

KOMPOLTHI.

Fejdelmem! óh, kit illet e' titok
Ha tégedet nem, a' kinek kezében
Erő lakik, 's szívében emberérvés.
Nápolyba menvén, lelkem kint viselt,
Szerelmi kint és féltés' férgeit.
Mert hölgyem olly' gonosz mint kellemes,
Olly' bújá mint szép, olly' vad mint virágzó,
Nem boldogíta engemet, kötetlenül
Vadászva új kedvenczeket, gyalázta
Becsületem', 's vadmérgü lángokat
Lobbanta véremlen. Nem nézhetém már

A' hűtlen asszony' csélcsap kényeit,
Örültem elhagyhatni házamat,
'S elváltam a' nő' csalfa keblitől,
'S gyermekimtől, kikben szép reményim'
Dicsőt ígérő magva szunnyadott.
De a' gyűlölség, mellyet nemtelen
Anyjok' vad élte bennem lánggra gyújtott,
Nem engedé, hogy szülőjök' körében
Vétek' 's latorság' szennyes lakhelyén,
Szülői átkos példa' mérge közt
Neveljem őket, 's e' szolgámra itt
Mint megbizottra hagytam kincsemet,
Hogy őket eltávoztatván ledér
Anyjok' köréből, titkon fölneveljem,
'S tisztán, erősen, förtézetlenül
Öleljem újra, majd ha visszatérek.

L É N Á R T.

Én elvivém a' kisdéd ikreket
Tudós Ivánhoz a' Bakony' hegyére;
De nem sokára távozó úram'
Szép nője nem tűrhetve engemet,
Vad életének dorgáló tanúját,
Négy fal közé zárt mélyen. És azóta
A' gyermekekről semmit sem tudok.

KIRÁLY (Kompoltihoz)

Fejdelmed azt ohajtja szívesen,
 Hogy bennök a' rég nem látott öröm
 Egedre ismét fölragyagjon. Én
 Munkás segédet nyújtok dolgaiban;
 Bizzál karomban. A' két ifju sasfit
 Előkeresni rejtett bérctetőkről,
 Vagy a' Bakonynak legsűrűbb zugából:
 Fő gondom és szent esküvésem ez.

KOMPOLTHI.

Fejdelmem! érzem jószágod' becsét.
 Ah gyermekim, ti kedvesek! csak ők
 Csalhatnak egy mosolygást ajkaimra,
 Csak ők deríthetik föl elborúlt
 Lelkem' homályát.

KIRÁLY.

Szóljon, a' ki tud.

EGY A' KISÉRETBŐL.

A' bölcs Iván sok év előtt örök
 Álomba húnyt, 's csak szent emléke él
 A' nem felejtő népnek ajkain.

KIRÁLY.

Várjunk az érlelő időtől; ennek
 Rakott ölében millió mag él
 Elrejtve és nem látható; de addig

Él 's érik az, míg végre fényre búj
'S bámúlatot gerjesztve fölvirágzik.

(A' sokasághoz)

Ti, kik körüllem álltok, híveim!
Imé királytok gazdagabb leve,
Mert egy jeles vitéze feltűnék
Sirjából újra. Tiszteljétek őt
Úgy mint becsüli a' király. — Jövel
Kompolthi! és vezesd vendéget.

(Eltávoznak)

ÖTÖDIK JELENÉS.

(Margit' lakja. MILLA öntudatlan fekszik, MARGIT
körüle foglalatoskodik)

M A R G I T.

Eszmélj leánykám! ah jó Istenem!
A' szörnyü látás gyilkosa leszen;
'S nem lesz, ki haldokló szemem' befogja,
Ki ősz hajam' fésűlje reggelenként.
Segíts nagy ég 's adj néki szíverőt!
Eszmélj leánykám, élj szegény anyádnak.

M I L L A (főleszmél 's fölriad)

Ah! szörnyü álom! halljad jó anyám.
Halljad mit álmodám! — Halvány alakkal,
Vér 's színtelen, némán, mérges sebére

Mutatva jéghideg meredt kezekkel,
Feküdt előttem ő, ki olly' meleg,
Olly' élet és erőteljes 's vidám.
Nézd jó anyám, még most is melly hideg
Csöpppek peregnek arczimon, 's alig
Liheg szorúlt mellem. Hálám az égnek,
Hogy álom ez —

MARGIT.

Valóság volt az álom,
'S most ébren álmodol —

MILLA.

De elmegyek

Ölelni őt, és lángzó ajkai
Mondják nekem, hogy él ő 's élek én.

(Menni akar)

MARGIT.

Hová leány? a' vár zsibongva zúg.
Keblébe sok vendégek érkezének.
Gyöngéd leány, ki őrzi léptidet?
Maradj anyádnál, ápollak hiven,
Ölembe veszek, mondok szép mesét;
Ringatlak úgy, mint álmos kisedet,
Mint egy beteg lankadt kis gyermeket.

MILLA.

Hiszed, beteg vagyok? nem, jó anyám!
Erős vagyok, 's mint szellő úgy futok.
Egy érthetetlen óhajtás ragad
Desőm felé, látnom kell, látnom őt!
És nincs erő, melly visszatartson engem.
Lajos királynak semmi gondja rám
'S a' sok vitéznek, a' ki ott tanyáz;
És semmi gondom 'ő rájuk nekem.
Deső enyém, 's őt fölkereshetem
Minden helyen, mint szent sajátomat.

MARGIT (visszatartja)

Sötét az est; várj hónap reggelig,
Hajnalban én is elmegyek veled.

MILLA.

Sötét az éj, mint Milla' fürtjei,
Sötét az éj, de szép Deső' szeme
Világol abban: 's Milla' napja ez;
Ereszsz anyám, mert lelkem elröpül,
Ha testemet lelánczolod —

MARGIT.

Leányka!

Utadban árok, szikla és tövis,
És durva örök állnak a' kapun.
Te itt maradsz, én nem bocsátalak.

MILLA (kiragadja magát)

Ne félts anyám, én eljövök megint.

Terítsd reám homályod', barna éj! (Elszalad)

MARGIT.

Uram kegyelmezz! tébolyogni kezd.

Óh én szerencsétlen szülő! megállj,

Megállj, leányom! hadd vezesselek. (Utána)

HATODIK JELENÉS.

(Gyászos terem. A' szin' mélyén ravatal és koporsó, melly körül vitézek állanak félkörben.)

LAJOS KIRÁLY, KOMPOLTHI, LÉNÁRT. IMRE (rabláncokban). Kiséret.

EGY A' KISÉRETBŐL.

Fölséges úr! a' várnak asszonyát
Nem lelheténk sehol, 's nem tudja senki,
Hová röpült. — E' bús legényt vezetjük
Elődbe csak, ki békén szenved,
Hogy ráfűzénk a' terhes lánczokat.
Nincs nyelve, ugy látszik, 's nem illeti
A' külvilág, mert nem szól egyet is.

KIRÁLY.

Ki vagy te bús legény? mi dulta össze
Ifjúi arczod' 's mért vagy így leverve?

IMRE.

En tettem' átkos súlya! — e' koporsó'
Lakója hallgat — és hallgatva vádol.

KIRÁLY (felgyúlva)

Gyilkos! hah Isten' képét vetkezett
Vérszomju gyilkos! nézz e' testre itt,
Nézz és remegj; mert e' lélektelen test'
Látása bút okoz nekünk, 's bosszút
Ébreszt az ellen, a' ki vakmerőn
Dúlt éltiben. Ha természet' keze
El-elragadja áldozatjait,
Megnyugszik a' természet' útjain
Minden, ki bölcs. De elborzad szivünk,
Ha látjuk a' dühült erőszakot
Áttörni a' szent természet' szabályin.
Elborzadánk mi is, 's megesküvénk,
Hogy szörnyű bosszút vészünk, e' miatt,
Szörnyűt 's kegyetlent, millyet a' vidék
Véres betűkkel fölrójon magának,
'S tanulja félve elkerülni a' bűnt.

(A' koporsó felé)

Ifjú! nem ismerél atyát 's anyát;
'S jaj ő nekik, ha sírod' föltalálják,
És csak hideg porid fölött lehet
Siratni nekik a' veszett reményt.

KOMPOLTHI.

Jaj! mit jelentnek e' szavak? — kinos
Sejtés ragad meg. Ő nem ismeri
Azt, a' ki adta életét, 's viszont én
Őt nem, ki tőlem vette azt. Ha e' test
Édes reményim' romladéka lenne!

KIRÁLY.

De én azért fejedelmi tisztemet
Betöltöm, és ím' számos nép előtt,
Melly oldalomhoz összegyűlt hiven,
Előmutatván e' titkos jegyet
Kérem, ki tud felőle szólani?

(Előmutatja a' Desőtől átvett gyűrűt)

KOMPOLTHI (meglátva azt, sejtve)

Jaj énnekem!

LÉNÁRT.

Jaj, jó uram, neked.

KOMPOLTHI (Lénártot megragadva)

Te jajt kiáltasz? halljam éneked',
Halálmadár! isméried e' gyűrűt?

LÉNÁRT.

Pármása annak, mellyet hordozok.

(Hosszu csöndje a' fájdalomnak és sajnálatnak)

KOMPOLTHI (a' koporsóra borúlva)

Isten! nagy Isten! mért tettél atyává;
Miért teremtel érzeményt szívembe,

'S miért találtam őt fel, ah miért:
Ha e' tekintet, e' véres tekintet
Az egy 's az első? óh Desőm! Desőm!
Te elhagyatva, messze, eltaszítva
Kisdéd korodtól, mint vándormadár
Nöttél fel! és nem volt rokon kebel,
Mellyel közölhetéd érzéseid';
Nem volt anyád, ki hűn aggó kebellet
Őrizte volna gyermek-álmaid',
Mosolygva várta volna ébredésed';
Nem egy apádról rád maradt kutya,
Melly hű szemekkel nézett volna rád.
Magadra hagyva 's árva ten erődre,
Mint pusztá bérczek' fája felnövé.
Ne üdvezüljön a' gonosz szülő,
Ki téged elbocsáta hűtlenül
Azon karok közül, miket neked
Hű védekül a' természet jelelt ki.
Im' itt vagyok, 's te itt vagy karjaim közt;
De ajkidon nem zeng fiúi szózat,
Behúnyt szemed nem néz reám örömmel.
Szép ifju! olly szép, olly derék; vitézi
Erő mutatkozik holt tagjain is.
De minden új jelesség, mit te rajtad
Lát vizsga szemmel a' szegény apa,
Új kín szivemnek. —

(A' gyűrűt fölemelve)

Óh megátkozott jegy,
Melly engemet kételkedéseimből
Kirántva, olly szegénynyé 's bánatossá
Tettél, 's az eddig tápláló reményt
Örökre számkiűzted! —

(Imréhez, ki kába melancholiába merülve áll, 's a' történetekre nem figyelmeztet)

Átkozott te!

Ki elragadtad száraz csontjaimból
Az éltető lelket, 's letépted álnok
Kézzel szegény éltem' reményvirágát,
Nézd e' jegyet 's remegj gonosztevő!

I M R E.

(A gyűrűt meglátva egyszerre fölriad)

Jaj! jaj nekem! jaj rettentő világ!
Átkozva a' nap, mely szült engemet,
Átkozva a' titok, mely rémesen
Lengett sötét bölcsőm felett, 's veszélyt
Koholva nyomta ifjuságomat!
Menykőt reám ég! menykőt, mennyivel bírsz!

L É N Á R T.

Sötét gyanúm!

K I R Á L Y.

Miért ez átkozás?

IMRE.

Kisdéd koromból egy jeles mesére
Emlékezem. Két ikreket nevelt
Magányos erdőn egy vén remete.
De csak hamar meghalt a' remete,
'S a' két fiút e' zord világ' szele
Éjszakra, délre elragadta. Egy
Jegyők maradt csak: egy arany gyűrű,
Tigris szülők' kezéből egy ajándék.
Évek lefolytak, a' két ikreket
Ifjú erőre érlelé a' kor,
És végre megtelek egymást — ha! ha! —
A' szép mesének vége van! —
(Fölzakítja mellényét, 's a' harmadik gyűrűt előveszi)
Itt a' gyűrűknek társa, itt fiad,
Föllelted azt jó nemző, ám öleld meg;
'S a' másik ott — kettő egyszerre! tombolj,
Örülj, neved te boldog dús atya!
Nézd, mint mosolyg, nézd milly irtóztató
szép! —

KIRÁLY.

Vad sors! hatalmas szönyű végezet!
Irtózva látom, 's tisztelem kezed'.

LÉNÁRT.

Szép nap, takard el fénylő arczodat,
Vastag sötét éj ejtse fátyolát

E' téteményre, hogy ne tudja senki
Azt, a' mi történt; hogy ne lássa egymást
A' föltalált fiú, 's meglelt atya.
E' vérrel elmocskolt test egy örök
Válaszfal a' kettő között, 's olly átok,
Melly elrekeszti végkép ezt amattól! —

IMRE.

Vad örülés szánj meg 's rohanj reám!
Hogy összetépjem véres körmeimmal
En keblemet. Föld nyelj el engemet
'S átkos sötét gőz űljön síromon.
Alúdj' el ég' hatalmas Istene!
Te mindig éber, csalhatatlan elme
'S emlékezet! felejtsd el ezt, csak ezt!
Oh! véghetetlen szentségedre szeny
'S mocsok ragad, ha e' gondolatot
Elgondolod, ha e' tudást tudod.

KOMPOLTHI.

Óh ég! — 's mi dolgom éggel? semmi többé;
Semmit nem adhat, a' mi kellene,
'S el nem rabolhat semmit semmiből.
Én megfutottam földi útamat!

KIRÁLY.

Kompolti, eszmélj 's tompa fájdalomtól
Órizd magad', mely emberhez nem illik.

Sírj és dühödj', mert van rá bő okod;
Önts könnyözönt, hogy az folyókra gyűljön;
Sohajts, hogy abból keljen fürgeteg;
De tompa bútól őrizd lelkedet.

KOMPOLTHI.

Sírjak 's dühödjem? — ám legyen tehát!

(Imréhez rohan)

Átkozva zúgom szét ágyékomat,
Melly éltedet teremté, vad dühöncz!
Üldözzön a' most föltalált atyának
Mérges, dühös, lángzó, kegyetlen átka!

(Imre leroskad. A' kárpit legördül)

ÖTÖDIK FELVONÁS.

ELSŐ JELENÉS.

Egy várszoba. IMRE egyedül, lánczokkal terhelve.

Lánczok kezemre 's lábaimra füzve.
Miért e' gond? illanni nem fogok,
Mig en magamból el nem futhatok,
'S nem nyomnak ők! csak a' bűn' súlya nyom.
Óh! e' kegyetlen vádot 's kínokat,
Mellyek szivem' szivében marva ülnek,
Engedd kitépnem őket égi törvény!
'S e' lánczokat, mint czérnát, elszakítom.
De testem így a' szűk börtön, 's beteg
Lelkem' kegyetlen furdalásai
A' vad poroszlók, melyek szüntelen
Sújtnak 's kinoznak metsző ostorokkal.

MÁSODIK JELENÉS.

KOMPOLTHI. IMRE.

KOMPOLPHI (belép)

Imre!

IMRE (följévedve)

Hah atyám!

KOMPOLTHI.

Te fölriadsz? te félsz 's remegsz előttem?

IMRE.

Előtted és csupán előtted. Ah! -
Fordítsd el arczodat, ne nézz reám
E' bús szemekkel, mert pillantatod
Átjárja, mint éles tör, lelkemet;
Vagy, mellyet adtál, vedd el életemet.

KOMPOLTHI (tört mutatva)

Isméred e' tört?

IMRE.

Szörnyü ismeretség!

KOMPOLTHI.

Átók reád még egyszer! átkozott
Vérem 's hevem, melly adta éltedet.
Husz év előtt egy édes híradás
Hangzott fülembbe, egy örvendetes szó,

- Melly mint öröm' villáma járta át
Nemzői keblemet: hogy két fiam
Két szép reményvirágom szűletett;
És én örültem, én bolond atya!
'S nem képzelém, hogy e' szelíd virág
Mérges növénynyé korcsúl és megöl;
Nem képzelém, hogy e' két szép remény
Egymás között dühös csatára kel,
'S egyik halála lesz a' másikának.
Most halva fekszik egyik, másikatól
Magam szakasztom el tépett szívem'.

IMRE.

Atyám, atyám! ne átkozz engemet,
Ki már elég boldogtalan vagyok.
Két gyermeked volt, én élő szegény,
Ő halva boldog; rettentő csere!
Nem csak fiad volt, a' kit én megöltem
Testvérem is volt, 's bennem mérgesen
Dúl a' nagy átok, mellyet gyilkosokra
Az ég dörög le, 's a' nagy szemrehányás,
Mellyet lobognak a' tűzcsillagok.
Sajnálkozásra méltóbb én vagyok,
Én, a' ki élek, élek bűntelherrel:
Mint ő, ki tisztán halt meg 's büntelen.
Atyám! ne átkozz! (térdre hull) ölj meg, csak
ne átkozz.

KOMPOLTHI (szelidülve)

Gyermek! te bánod undok bűnödöt?

IMRE.

Halál kezedtől óhajtott ajándék.

Ölj meg, de hagyj előbb gyónnom neked,

Apám! te voltál ifju, ismered

A' megvetett szerelmi kint, 's tudod,

Hová ragadhat bősziült indulat.

Van a' haragra ingerelt kebelnek

Olly állapotja, mellyben elfogad

Minden magot, mit Belzebúb belé hint;

Megnyílik a' pokol 's tüzét előnti

A' kárhozatra hajló emberen;

Bájló alakban küld egy követet,

Ki sír velünk, mosolyg felénk, czirógat,

Hizelkedik, 's a' mérget szép kehelyből

Mézzsín alatt beadja, 's nincs segéd! —

Igy lett velem. Szerettem egy leányt

Az örülésig lángzó indulattal;

Óh mint szerettem őt! — 's ő megvete,

Mert rég Desőt szerette, a' nem ismért

Testvért. Kegyetlen kín foglalta el

Szerelmi kéj helyett most lelkemet,

'S olly állapotban voltam, millyet a'

Leszelkedő pokol kinéz magának,

'S biztos sükerrel használ czélira.
Nem volt barátom; nem, kivel közöljem
Fájdalmimat, 's ki kérlelő tanácscsal
Enyhítse és gátolja vad dühöm'.
Ekkor szelíd mosolylyal jó felém
Egy szép követje a' csalárd pokolnak.
Sejted, ki ő?

KOMPOLTHI (borzadva)

Anyád és hűtvesem.

Ő, itt is ő, és mindenütt csak ő,
Hol a' pokolnak eszközökre van
Szüksége —

IMRE.

Szép Borbála megszerette

Saját fiát, a' kellemes vadászt
'S ölelni égett azt, de büszke erkölcs
Lakott az ifjuban, 's vad lángjai
Hideg, nem érző kőre csapkodának.
E' nem szokott megvettetés dühös
Boszúra gyújtá lelkét, 's eszközül
Engem tüzött ki vétkes czélira.
Hizelkedése nem téveszte czélt,
'S közérdekű boszúnk üldözte őt.
Vad indulatnak föllobbant tüzeiben,
Mellyet hatalmasan fölingerelt,

Követtem a' vadásznak útait,
'S előltem azt, el ön lelkem' nyugalmat.

(Csönd)

KOMPOLTHI (mély fájdalommal)

Szegény fiam!

IMRE.

Hallottad, a' mi történt,
Átkozz apám tovább is, hogyha tudsz.

KOMPOLTHI.

Szegény fiú! az égre nyújtsd karod';
Én visszahívom a' vad átkokat,
Miket dühöm' tüzeben rád dörögtem.
Ne hallja a' szelíd ég azokat
'S bocsásson úgy meg, mint én megbocsátok.

IMRE.

Atyám! nem álmodám? te visszahívod
A' szörnyü átkot? most nyugodt vagyok,
Boldog 's nyugodt mint ártatlan szopós.
Ah! még csak egyet: fűzd nyakam körül
Áldó karod' 's adj csókot homlokomra.
Mindenre kérek, a' mi szent: ölelj meg, —
'S e' boldog érzés' édes mámorában
Emeld föl a' tört 's ölj meg engemet.

KOMPOLTHI.

Nem úgy! nem úgy! jer karjaimba 's élj!
Én megbocsátok teljesen neked;
Fiam vagy újra és én jó apád;
Karöltve vándorlunk szentelt helyekre,
Imádkozunk, sanyargunk, bőjtölünk,
Mig a' kegyelmes ég reád mosolyg,
És bűneid mélyen temetve lesznek
Jótétemények' halmozott sorában.

IMRE.

Apám, hijában. Véres tettem' átkát
Le nem törüli rólam semmi bőjt,
Se' szent helyeknek üdvös íhlete.
Lángzó betűkkel írva ez belém,
'S a' szörnyü hű emlékezet nem alszik.
Könyörülj apám, és ölj meg engemet.

KOMPOLTHI.

Megjobbulásod fölment tégedet,
'S e' mélyen érzett bánat, melly szivedből
Fölszúgva belső kínodnak jele,
Lágy érzedelemre bír mindent, ki nem kő,
És én atyád ne tudnék megbocsátni?

IMRE (esdekelve)

Ten hű kezeddél ölj meg engemet,
'S ne tűrd czigány bakónak pallosát
Villanni gyilkos egy fiad fölött.

K O M P O L T H I (főlobog)

Jer a' királyhoz! egy siró atyának
Hő könnyeit tekintni fogja ő
És elfelejti, hogy gyilkos valál.

I M R E.

El nem felejti azt egy más bíró.
Élek, de nem leng édes nyúgalom
A' gyilkos' almain; szelíd tavasz'
Bájos virága nem nyílik neki,
'S elhervad a' lét' minden öröme
A' mérges átkon, melly tüzel szívében;
Boszú' ijesztő lélke zúg mögötte,
És képzetében rém kel és enyészik.
A' tiszta nap sötétté változik
Meredt szemében; nyájos csillagok
Csak szemrehányást 's vádolást lövelnek.
Ne adj kegyelmet, földi fejdelem!
Ne a' bűnösnek, a' ki veszve van!
Túl földeken, túl e' sötét világon,
Fölötte a' végetlen ég' űrének,
Fölötte fényes csillag-millióknak,
Hová alig hat szférák' éneke,
Alig csikorgó égsarkak' nyögése:
A' nagy bíró ott ül, 's láng fegyvere
Lobog kezében, 's rettentő szavát

Ezer világ remegve tiszteli.
Ő a' biró! 's ti földnek gyermeki
Hová ragadtok engemet, hogy ő
Reám ne sújtsa lángzó fegyverét?

KOMPOLTHI.

Idő mulik; majd megnyugszol megint.
'S ha a' biró e' földön megkegyelmez,
Csak égi mesterét követve tesz.
Jer a' királyhoz! — ah de itt jön ő! —

HARMADIK JELENÉS.

KIRÁLY 's kísérete. ELŐBBIEK.

KIRÁLY.

Téged kereslek jó gazdám, 's imé
E' rút bűnösnel lellek; nála, a' kit
Természet és polgári rendelkez
Vádolnak és üldöznek egyiránt:
Szólj, mit művelsz itt?

KOMPOLTHI.

Szépet és nemest;
Mert mit nevezhet szebbet és nemesbet
Az ember' ajka, mint a' békülést?
Ez édes érzés édesb mindeneknél,

Mit a' halandó' zordon élte nyújt.
'S az angyaloknál boldogabb az ember,
Mert ők haragra nem gyúlnak soha
És nem gyűlölnék senkit, 's nem lehet
Éreznők, mi édes megbocsátni.

KIRÁLY.

Örülve látom, lelked földerült.

KOMPOLTHI (Imrét kezén fogva)

Fölséges úr! nézz e' gyilkosra itt.
Sajnálkozásra méltó bús alakja
Jelenti érzett bűját; összezúzott
Szívvel 's törődött lélekkel, zokogva
Megbánta véres tettét. Óh királyom!
Engedd, hogy érte térdre hullva esdjek,
Engedd szívemnek belső rejtekéből
Mondhatnom e' szót: ő nekem fiam! —
Királyom! engedd élni őt nekem,
'S felejtsd el a' bűnt, mit nem ő teve,
Hanem vad indulatja 's a' pokol,
Melly lesben állott és figyelve várt
A' kába perczre, hogy megejtse őt.
Mindenre kérlek, a' mi szent, dicső, nagy;
A' mit királyi lelked szomjazik:
Ne légy bíró most; légy ember 's atya!

KIRÁLY.

Érzem, derék Kompolthim, mélyen érzem
Az indulat-vihart, melly dúl szivedben,
'S becsülöm azt, hogy benned a' birót
Legyőzte nyájas emberérzeted
'S nemzói kebled' forró íhlete.
Bámulva nézzük Róma' hőseit,
Kik minden emberérzetet kitépvn
Erős szívökből, mint fél-istenek
Magasb erényfüzérrel ékesítve
Fölülemelvék minden emberi
Indúlaton, 's a' szív' meleg tanácsin;
De nem szeretjük, és elborzadunk,
Ha látjuk őket rémítő erénynyel
Dörögni ön fiokra a' halált.
Kompolthi! ten fiad volt áldozat,
És ten fiad volt véred' gyilkosa;
Ha úgy kívánod, éljen ő neked,
'S felejtve légyen vétke általam;
Nem! olly kegyetlen nem lesz a' király,
Hogy végreményed' tőled elragadja.

KOMPOLTHI (forró hálával)

Kegyelmes úr! parancsolj életemmel!
Élsz ifju, élsz! neved reám — ne légy
Olly búskomor, neved reám, örülj! —

KIRÁLY (a' kísérethöz)

Mentsétek őt fel láncza' terhitől.
Légy ifju, légy szabad mint égi sólyom,
'S tanulj röpdülni jó apád' nyomán.

(Kompoltihoz)

Kompolti! jer kövess. Királyi tisztem
Kegyelmet osztani egyik 's büntetést
Másik kezemmel. Légy segédemül
Föllelni hitvesed'; mert nincs nyoma
A' várban és a' vár körül, 's ezernyi
Mesék kerengnek a' nép' ajkain,
Mellyek szerint tüzes szekér vivé
A' légen által messze földre őt:
Illyen mesék' nyomos megczáfolása
Fejdelmi gondom és iparkodásom.

KOMPOLTHI.

Őt fölkeresni bízd reám, királyom.
Hah! föllobog keblemben a' harag
Újult erővel, 's benne egyesüljön
Minden boszúm, és átkom és dühöm.

(Király, Kompolti, kíséret el)

IMRE (egyedül)

Föloldozátok terhes lánczaimtól;
Testem szabad, de lelkem rab maradt.
Vegyétek el keblemről terhemet:

Úgy, úgy leszek szabad mint égi sólyom;
De így — el innen rút bagoly! — vonúlj el
A' sirlakok' mohos határra! (El)

NEGYEDIK JELENÉS.

Homályos földalati üreg.

BORBÁLA (egyedül)

Olly csöndes, olly magányos minden itt,
Mint egy dohos sír' öble; semmi hang
A' föld' színéről eddig nem hat el,
'S vidám robajt szokott fülemnek e' hely'
Bús némasága olly irtózatoss! —
Nem türhetem — vad borzadás ragad meg.
Isten — halál — ég és pokol 's ezer
Régen felejtett képzetek
Ébrednek újra föl zúgó agyamban;
Távol harangszót hall csengő fülem,
'S meredt szemembe rémek integetnek
Tüzes szemekkel, véres nyelvet öltve.
Azért iparkodám sok évekig
Lerázni rólam minden babonát,
Melly nyomja a' közlelkek' gyáva sergét,
'S felülemelni lelkemet haszontalan
Üres meséken: hogy mit évekig

Tettem sajátomná, egy óra most
Megsemmisítse? — ah! erőt nekem!

(Fölemelt karokkal)

Erőt nekem! (magától megijedve) Hová, örült
agyam!

Hová emeltem jobbomat 's kihez?

Az ég felé? ott menykövek lakoznak,

'S ijesztve dörgő hangog és halál.

Halál? halál! — nem, még nem halhatok
meg;

Elhagyni e' szép bájos életet,

Elhagyni ennek tündér kertjeit?! —

Távozzatok ti barna képzetek,

Kábult agyamnak költött rémei!

Szunnyadni próbálok, szép álmakon

Majd béke száll keblemre 's nyugalom.

Szörnyű magányosság! nem hittem azt,

Hogy ennyi rémmel tudsz ijeszteni; —

Ásítsatok reám mély csöndes álmod

Sötét falak!

(Ledől a' nyugágyra, de ismét fölpattan)

Hah! nem nyugodhatom!

Férjem' halálszinű alakja leng

Fölöttem és körülöm, 's álmodat

Kegyetlenül zavarja. Ah! mi lesz,

Mi lesz belőlem? — a' múlt' képei
Előmbé tűnnek rémitő sorokban.

ÖTÖDIK JELENÉS.

KOMPOLTHI. BORBÁLA.

KOMPOLTHI (egyszerre előlép a' rejtek ajtón)
Borbála!

BORBÁLA.

Szörnyű vendég! jaj nekem! (Ájálva ledől)

KOMPOLTHI (fölbe áll)

Itt a' kegyetlen bosszu' pillanatja.
Lakolj, jeles hölgyecském, vétkidért.
Férjed' szerelmes csókja vár reád
Töröm' hegyén. (Emeli törét). De nem! hová
ragad
Dühöm? — nem úgy! — megölni ön tu-
datlant

Mi büntetés? hát annyi vétkei
Azt érdemelték, hogy karom merítsen
Szívébe tört? 's itt — itt magányosan —
Szégyen 's pirulás nélkül — hogy ne lássa
A' villanó tört, 's a' hideg vasat ne
Érezze kebliben? — nem! e' csekély
Lágy büntetés nincs mérve vétkeidhez.

Föl, föl, agd lak a' nap' fényire,
Hogy lásd minden átkos végedet;
'S bámész, kíváncsi nép vegyen körül,
Midőn fehér nyakadra durva hóhér
Illeszti bárdját; láss száz megvető
Pillantatot, 's hallj gúnyoló szavat;
Lásd, mint legel, mint hízik és örül
A' gyűlölő nép végső harczodon.
Vagy élj! dè elrekesztve a' világtól,
Búsan 's magányosan, hol csak hideg
Békák lakoznak, 's mérges póksereg;
Élj és hasonlítsd elzárt éltedet
Előbbi napjaiddal, 's e' különység'
Érzése kínos büntetőd legyen. (Megrázza)
Ébredj föl ékes nő! férjed kiált!

BORBÁLA.

(Főleszmél, sikoltva a' hely' tulsó szögletébe szalad, 's
térdre esik)

Kegyelem! kegyelem! honét te szörnyű
vendég?

Ki vagy? ki vagy?

KOMPOLTHI.

Sötét árnyék vagyok,
Ki élted' elborítom; álmi rém,
Ki fölriasztlak púha vánkosidról;

Megtestesült jajszó vagyok, 's ije
Jajjal köszöntöm ébredésedet.

BORBÁLA.

Ne nézz, ne nézz rám e' rémes szemekkel,
Ez örülést gyújtó pillantatokkal;
Térj vissza, honnét jöttél, sírlakodba.

KOMPOLTHI.

Eszmélj szerelmem 's hallj: nem síri rém
Lépett elődbe; én vagyok magam
Testestül és lelkestül, rég felejtett
Férjed, ki megjött távol börtönéből.

BORBÁLA (eszmélve)

Én esztelen! (elébe rohan) Férjem! te vagy?
te vagy?
Te élsz? te eljöttél váró hivedhez?

KOMPOLTHI.

Kaczagjatok pokol' lidérczei!
Illy szemtelenség, ennyi tettetés
Remekje a' nagy ördög-iskolának,
Térdelj helyedre, gyáva bűnleány;
Térdelj helyedre 's bánd meg vétkeid'.

BORBÁLA (reszketve letérdel)

Te ölni jöttél engemet? mi által
Ébreszheték keblédben illy dühöt?

KOMPOLTHI.

Ölly hűtelen lett elméd drága nő?
Ha úgy ohajtod, majd segítlek én.
Erős, hatalmas tíz parancsolat
Dögött le hajdan Isten' ajkiról;
Felelj: van-é egy, mellyet tisztelél,
Mellyet le nem tiportál vakmerő
Lábakkal? undok szép asszony! felelj.
Te megvetetél mindent, a' mi szent;
Kaczagva dúltál minden isteni
Törvényben; ágyam' és becsületem'
Kötetlen, undok kénynyel mocskolád;
Ten gyermekednek csábitója voltál;
Ten gyermekednek gyilkolója vagy.

BORBÁLA.

En gyemekemnek? én gyermektelen?

KOMPOLTHI.

Halld bűnös asszony, halld 's ten körmeiddel
Tépd össze álnok kebledet! — Deső
A' szép vadász, kit undok bűn' ölébe
Nem csalhatál, 's ki nemtelen dühödnek
Gyászos siralmas áldozatja lett:
Ten gyermeked; 's kit őt megölni küldtél,
A' kárhozatba sülyedt ifju Imre —
Ten gyermeked! —

BORBÁLA (fölugrik helyéből)

Borzasztó rut koholmány,
Mellyet kieszmélél, hogy engemet
Még élve kínozz; szaggass és gyötörj,
Emeld föl inkább véres tőredet.

KOMPOLTHI.

Nem úgy te drága nő, nem célom ez;
Te élni fogsz még, élni és remegni.
Kövess föl a' napfényre, várnak ott.
Királyi vendég szállt váramba be:
A' házi asszony üdvezelje őt.

BORBÁLA ((térdeit ölelve)

Kompolthi! szörnyű bosszuló! tekints
Szánó szemekkel síró nődre le!
Ím térdeid' könyezve átfogom,
'S az édes órák' kéjadó sorára,
Mellyekbe' részesültél keblemen;
A' régi boldogságra, melyet adtam
Ifjabb korodnak, kérlek tégedet:
Hagyj e' magányban és ne tégy ki gúnyos
Tekinteteknek. Imé esküszöm,
Szeretni foglak, úgy mint senki más;
És boldogítani, úgy mint senki más;
Nem lesz ezentúl semmi más irányom,
Mint ifjúkor' varázsligetjeit
Bájolni vissza rád; hived leszek,

Vénségedet szelíden ápolom;
 Szemed ha int, parancsom lesz nekem;
 Kilesve szíved' kívánságait,
 Előre eltalálva vágyaid',
 Mindent szerinted 's éretted teszek.
 Nem száll reád légy, mellyet el ne üzzek,
 És nem fakadhat egy csöpp izzadás,
 Bú 's munka' egy harmatja testeden,
 Mellyet felejtsek hűn letörlni.
 Beteg ha lésszesz, éjeket vigyázok
 Ágyad körül; fejed ha fáj, kezémmel
 Tartom napestig; kedves étkeid'
 Elődbe hordom, 's míg álomba' szunnyadsz,
 Vidám dalokkal űzöm gondjaid'.
 Óh! a' szerelm' szent törvényére kérlek,
 Mellynek világok hódolnak, felejtsd el
 A' múltakat 's én szép jövőt adok.

KOMPOLTHI.

Hah síma kigyó! vissza kárhozat!

BORBÁLA.

Férjem! tekints reám, ha ajkaim
 Nem képesek könyört ébreszteni
 Fásult szivedben; ah tekints reám!

KOMPOLTHI (indulatjától elragadtatva)

Borbála! (Ismét hidegen) Gyáva asszony! mit
 kívánsz;

Deső' sebére esküszöm, soha
Bocsánatot nem hallasz ajkaimról. (Keményen)
Kövess! nincs irgalom!

BORBÁLA.

Jaj énnekem!

KOMPOLTHI.

Kövess ne ingerelj!

BORBÁLA.

Férjem kegyelmezz! (Föl 's alá futkos)

KOMPOLTHI

(karjaira ragadja)

Ölellek újra csontváz-karjaimmal,
Gyöngéd meleg test! hőszinű kebel!
Ezt nem reméléd, úgy-e? drága nő? (Elviszi)

HATODIK JELENÉS.

Temető, sírhalmokkal. Közepett egy új sír, vitézi címerekkel ékesítve. MILLA tépott ruhában, szétdúlt hajfűtökkel, az örülés' fokként növekedő jeleivel.

MILLA.

Ő itt van, és én égek látni őt;
Ő itt van, és körülöm lelke leng.
Ez új domb — e' lesz hívem' lakhelye
Vitézi címerekkel ékesítve.
Ah! szép vitéz volt ő, 's keblében elfért

Egy nagy virágzó szép világ 's az ég,
'S az égi angyalok' magosb erényi.
Most e' kebel hideg márvány; kihalt
A' gazdag érzemények' égi lángja,
Csak por maradt 's hamv és csonthulladék.
De kedves e' por, e' testrom nekem,
'S vegyíteni azzal en testem' porát
Legédesebb 's forrób kíváratom. — — —
Eljöttem ékes vőlegényem! itt vagyok
Ölelni téged vőlegényi csókot,
Ragadni ajkaidról, 's itt fogok
Maradni a' férgekkel 's a' porokkal.

(A' sírt ölelve)

Ah! alszik ő! nem nyílik sírja föl! —
Mély és nehéz a' holtak' álma! — halljad
Szép vőlegényem! Milla hí, jövel ki!
Hű Milla eljött; ébredj föl 's öleld meg!

(A' sírra ül)

Itt ülök és itt várok, míg diszes
Vendégeink elérkeznek, 's vigan
Megzendül a' menyegző — la la la!

(Magában danolgat)

HETEDIK JELENÉS.

IMRE. MILLA.

IMRE.

Hol sírja? hol van néma vádolóm?

(meglátja Millát)

Sir' öble nyelj el! ég rohanj reám!

MILLA.

Ki az? ki üdvezel?

IMRE.

Ne kérdjed azt,

Ah! gyűlölöm saját átkos nevem'.

Ne kérdjed azt! szitok kimondanom

Körödben. A' holtak kikelnek ércz-

Lakásaikból, hallva e' nevet;

És a' koporsók' szája megnyilik.

Ah Milla! Milla! légy hozzám kegyes!

Átkozzon engem minden, csak te ne,

Ah! e' szelíd ajaknak egy jaja

Hatalmasabb ~~otok~~ tok, mint mindené.

Téged szerettelek, mint senki még,

'S azért levék testvérem' gyilkosává —

MILLA (ki ezeket csak homályosan érti)

Te élsz! te élsz! 's ő néma és hideg!

IMRE (meredten néz a' sírra)

Nem dörg kiáltás néma ajkiról
Vad gyilkosára; nem nyílik szeme
Ijesztni azt, ki éltét elrabolta.
Óh szörnyü, szörnyü! — hát e' terjedelmes
Földszín felett csak egy virág nyílott?
És ennyi, ennyi szép alak között,
Kiket teremtett Isten föld' színére,
Ez egybe' kellett végtelen tűzünknek
Egymásra törve véres harczra kelni?
Sok millió él, férfi és leány,
És két kebelben két testvéri szivnek
Kellett veszélyes lángban egyesülni?
'S az egyetérzés, melly szent 's jóltevő
Különben, itt illy borzasztó lehet?
Óh szörnyü! szörnyü!
De édes, édes szép boldogtalan!
Az égre kérlek 's minden szentjeire:
Szaladj 's ne légy kegyetlen tenmagadhoz;
Szelíd leánynak e' hely nem való:
El innen angyal, a' halál' lakából.

MILLA.

Ah! ne tilts el engemet
E' kies hűves vidékről.
Nézd, mi szép e' rózsakert;
Fülmilék vidor sereggel

Ülnek a' zöld lombokon,
'S illatos mirtus füzérrel
Ékesítve a' lugas!
'S ott az ékes szép virág-ágy:
Benne halvány rózsza nyílik,
Olly kedves halott-szaga!

IMRE.

Isten! nagy isten! és ezt én tevém!
Én látom ezt 's nem ég ki két szemem?
Szép ifju rózsza, így elhervadál?
Kedves leányka! — szörnyü! szörnyü látás!
Az ész' világa, a' szent fáklya elhúnyt
Agyadban; lelked egy nagy pusztaság;
Az emberségnek égi bélyege
Letépve rólad! — illy bájos leány,
'S álorcza csak, lélektelen, szegény
Tébolygva siró állat! (Millához) Jer velem,
El innen, el! míg rémitő karokkal
Meg nem ragad dühösebb örülés.

MILLA.

(Visszajed 's a' sírhoz ragaszkodik)

Huh! bagoly' tüzes szeme
Néz reám a' zöld berekből,
'S myrtusok közt váz zörög.
Félre váz! ne öltögezz
Jéghideg kart én felém,

Rút bagoly! ne énekelj
Tompá hangú éji dalt.
Én vagyok a' víg menyasszony,
Szép mátkám epedve vár.

IMRE (tőrt ragad)

Nem! e' tekintet millió halál!
Nem nézhetem! — jövel te hű barát,
És a' pokolnak adj át engemet. —
'S mi lesz belőled, édes árva szent!
Magánosan, őrülden, elhagyatva?
Előbb te rólad kelle agganom;
'S átadnom ápoló kezekbe dúlt
Romát előbbi létednek. Kövess!
Elviszlek, el, hol hű karral fogadnak
Istennek eljegyzett szűzek — kövess!
Vagy körmeimmel ások mély, sötét sírt,
Ha úgy ohajtod, 's eltemetkezünk,
Hová le nem hat a' nap' szent sugára.

(Lánczcsörgés, robaj)

Ki jön? ki kell még e' víg társaságba?

NYOLCZADIK JELENÉS.

BORBÁLA lánczokban. Kiséret. Előbbiek.

IMRE.

Hah szép anyám! anyám, ki éltemet
Érlelte átkos méhiben —

BORBÁLA.

Jaj énnekem!

Kit látok itt?

IMRE.

Fiad van itt anyám:

Fiad, ki ismer tégedet, te vagy
Kompolti úrnak hajdan hűtvese;
Te vagy, ne szültél volna bár, anyám;
'S hogy élek, e' dicső ajándokért
Kinozni téged' minden szándokom;
Ten képedet leírni vérecsettel,
'S azt megmutatni átkozott szemednek.
Ten képedet — de nem sugár növésed';
Vagy ajkaid', vagy arczod' simaságát,
Mit megmutathat minden gyáva tűkőr
Hiú szemednek — nem! lelked' tüzes
Képét, hogy elrettenj undok magadtól.

MILLA.

(A' sírok közt tébolygva énekelget)

Szép mátká! könnyözön

Áztatja arczaid';

Panasz nem ébreszti

A' holtak' álmait!

IMRE.

Nézd itt ez új sírt; nézd azon leányt,
Ki pókokat fog sírnyilasokon,
És énekel, hogy a' kövek szivekké
Változva sirnak; nézz meg engemet,
Ki e' nagy, e' szörnyű romlást okoztam
Gúnyára Istennek — nézz — és ölelj meg;
Unalmainkat jól üzhetjük itt,
Míg a' halottak föl nem ébredeznek.

BORBÁLA.

Hová jutottam! hol van büszkeségem!
Hol van hatalmam, hol vannak cselédim!
Ki hallgat én reám 's parancsaimra?
Ifjú, ha ember vagy, ha van szived;
Kimélj meg engem.

MILLA (énekel).

A' szív' tüze elhúnyt,

Zord a' világ;

Benne nem él már
Remény-virág!

IMRE.

Hallod a' jajos
Sír' fülmiléjét? 's én kiméljelek?

(Millát ápolja).

(Az őrkatonákhoz).

Legények! a' király' nevében! e' leányt
Vigyétek el szent Erzsébet' lakába
'S adjátok át a' szent szűzek' kezébe!

(A' vonakodó és síró Milla elvezettetik)

(Anyjához)

Jer, légy tanúm, hogy bánom bűnömet;
Jer 's borzadozz, ez mind te érdemed.
Testvérem! e' gonosz kéz sújta le
'S ez áldozó kéz egyesít veled.

Te hívsz, megyek (át szúrja magát) Isten legyen
kegyelmes

A' halhatatlan résznek — jó' jszakát. (Meghal)

BORBÁLA.

Mit kezdjek? éltem! elveszett becsed.
Rút föld! te nem növesztasz több virágot
Számomra! mit kezdjek? békére lépni
Az éggel, és megtépve köntösöm'
Rómába vagy szent földre futni, vagy hideg
Monostor' arnyékába rejteni el

A' hátra lévő élet' napjait?
Bőjtölni és veresre sírni két
Szemem? 's mi haszna ennek? semmi! semmi!
Ha millió év volna hátra még
Poréletemből, nem győznék elég
Jajt és sohajtást adni üdvemért.

(Tolongás; -lárma; trombita - harsogás.)

UTOLSÓ JELENÉS.

KIRÁLY. KOMPOLTHI. LÉNÁRT. SOKASÁG. PARASZTOK.

LÉNÁRT.

Elő! elő! én rosztat érezek.

KOMPOLTHI.

(Meglátja Imre' testét)

Jaj énnekem! (Reáborúl)

KIRÁLY.

Óh bús, gyászos tekintet!

A' lélekisméret szörnyű biró!

KOMPOLTHI.

Szegény, szegény fiú! te nem lelél
Nyugalmat e' földön, és én újra itt
Állok magányosan, rideg bagolyként!

(Pauzája a' sajnálatnak 's fájdalomnak)

PARASZT (a' másikhöz)

Nézd, bátya, nézd mennyire szegve vannak
 Borbála asszony' szárnyai, Nézd a' pokol'
 virágát. Büszke szemei alázatosak, mint
 haldokló verébé, 's a' megvető pillanatokat,
 melyeket ránk szegény pórnépre szórni szo-
 kott, kedvünk szerint visszanozhatjuk.

KIRÁLY (int; trombita-harsogás)

Ti, kik körülém álltok, híveim,
 'S mind, a' kik összegyűltetek, levárni
 Itéletem' királyi ajkaimról,
 Mint ezt ígértem, íme itt vagyok
 Leszegni a' gonosz dagály' hatalmát;
 Lezúzni a' bűnt, melly dúlt büntetetlen;
 'S a' szenvedők' sebét megorvosolni. —
 Hallottam a' vidék' panaszait;
 Sajnálva láttam a' sok bús nyomot,
 A' pusztulásnak sápadt bélyegét,
 Melly e' kies határra nyomva van.
 'S kemény, kegyetlen büntetést dörögni
 A' bűnösökre, 's a' jövő időket
 Jólétre fölragadni, szándokom.

(Imre' holtteste fölött)

Ifjú te meglakoltál vétkedért!
 'S a' sérthetetlen szent természet, a' melly
 Megbántva lön kezedtől, ellened

Fordúlva illy' keményen büntetett.
Sajnálattunkra tarts számot, szegény!
Ámbár boszúnkra voltál érdemes.

(Egyszerre fölemelkedik; arca elsötétül, 's dörgő hangon folytatja ítéletét Borbála felé)

Gonosz szívű, vad, átkos, vétkes asszony!
Ki álnok önzésednek áldozólag
Korlátatlan, garázda indulat'
Oltárain imádtad a' pokolt!
Az átok és vád olly' sok ellened
Mint a' sohajtás, mellyet fölcsikartál
Vérző szivekből érzéketlenül;
'S mint a' szitok, melly ajkidon kitört.
Királyi ajkaimnak szennye lenne
Elő beszélni vétkeid' sorát;
Megtettesült nagy bűn vagy, a' ki vagy,
'S ha föltehetném arról, a' ki égben
Uralkodik, mint bölcs, nagy, szent király,
Hogy a' pokolnak engedelmet ad
E' föld' színére sátánt küldeni;
Szép bőrbe kötvét, bájalakba bújtat:
Ésküdni mernék, hogy követje vagy.
Nézz — nézz körül bár — mindenik tekintet
Vádat lövel reád, 's e' puszta földek'
Minden rögeből jaj kiált feléd.
Csak egy, csak egy száj meentsen tégedet.
E' nagy seregben — áh! de mit beszélek

Az ég dörög le átkot ellened
És a' kövek kiáltnak vádakat,
Ha emberajkak kímélnének is.

BORBÁLA (zokogva)

Örök hatalmak! eddig kelle élnem!
'S ezt hallanom, ezt látnom —

KIRÁLY.

Ám keress
Védet magadnak, és ha lesz, ki kész
Mentségre nyitni érted ajkait:
Felejtve lesznek minden bűneid.

BORBÁLA (Kompolti elébe térdel)

Férjem!

KOMPOLTHI.

Nem ismerlek bájos menyecske.

BORBÁLA.

Fiam!

KIRÁLY.

Hideg száj nem ment tégedet,
Ne háborítsd a' holtak' álmait.

BORBÁLA.

Jobbágyaim!

SOKASÁG.

Halál! halál fejére!

BORBÁLA.

Keblem, szakadj szét! — Isten! isten! isten! —

Ha puszta síkon tigris ront reám,
'S véres körömmel átölel; 's ha csörgő
Kigyó' veszélyes hangja száll felém:
Inkább remélhetek szelíd kegyelmet
Mint e' jeges márvány keblektől itt.
'S én, én vagyok csak vétkes? istenemre,
Kit elfelejték én könnyelmű nő,
Nem én csupán, de férjem és szülőim is;
Miért erőtetének egyesülni
Olly férfival, kit nem szenvedheték;
'S nem ő ragadta-é el jobbomat
Erővel és bolondul kényszerítve,
Bár én szemébe mondám véleményem',
Hogy gyűlölöm, 's nem nézhetek reá,
'S hogy rabja lenni nem fogok soha. —
Jaj énnekem! jaj!

KIRÁLY.

Hármas jaj fejedre!
Nincs büntetés, nincs zsarnok elme, melly
Elég kegyetlen kint eszmélne ki
Rút vétkeidhez méltót. A' halál'
Jótéteménye fusson tégedet;
Élj, élj, magadnak gyötrelmére! élj
Gyűlölten és elzártan emberektől

Sötét magányban, hol hiú szemed
Nem lel hizelkedő tükört, 's füled
Nem hall szavat, melly kellemid' dicsérné.
Ott bánd meg, ott sirasd meg vétkeid',
Szaggasd meg ékes kebled', 's fürtjeid'
Selyméből ott fonj buzgón olvasót;
Térden könyörgve töltsd az éjeket,
Őszinte könnyekkel mosd arczaid',
Míg fris virági el nem hervadoznak.
Igy rendelem 's parancsolom. Vigyétek
Mély hörtönökbe e' hét-ördögös
Szép Magdalénát, hadd eszméljen ott.

(Borbála elvezettetik)

S O K A S Á G.

Éljen Lajos király! 's az igazság!

K I R Á L Y (Kompolthihoz)

Kompolthi! fájdalomnak embere!
Vedd vissza pusztult ősi birtokod';
Jer 's boldogítsd e' népet és emeld
Jóllétre azt; ez elpusztult vidéket
Tedd újra zöld, virágzó, dús határrá,
'S néped szeretni és tisztelni fog
Érezve jóságod' becsét, 's nemes
Önérzet által boldogítani.
Szelíd nyugalmat érzend lelked így
'S felejtí számos szenvedéseit.

KOMPOLTHI.

Királyom! óh mondd, merre, merre van
A' föld' színén harcz, hol dicső halált
Lehet találni, vérengző mezőn;
Bízd, bízd reám a' serget, jó királyom,
'S virág nyilik hazámnak véremen.

KIRÁLY (ünnepélyesen)

Tekints az égre! — vétkek' súlya csak
Mi végtelen nyom, semmi más e' földön.

TUDNIVALÓK.

1. A' m. t. társaság ezen munkának csak kiadója lévén, nem kezeskedik a' benne követett nyelvszabályokról, sem írásmódról, sem végre akármi nemű nyelvet 's írást illető elvekről; egyedül arra kívánt a' kéziratok' bírálatában ügyelni, hogy az elfogadott és sajtó alá bocsátandó munka, mint egész, egy vagy más tekintetből ajánlható legyen, 's a' literatura' jelen állapotjában kiadásra méltónak tartathassék.

2. Nem vizsgálhatván meg a' benyújtott kéziratokat a' társaság fejenként és egészben: ez, u. m. Eke bontó Borbála Tóth Lőrincztől, Fábian Gábor r. és Szontagh Gusztáv lev. tagok', mint e' végre hivatalosan megbizottak' írásbeli ajánlására adatott sajtó alá.

3. A' társaság által kiadott kéziratok közül ez XXXVIII-dik számu.

Pest, aug.' 20-d. 1837.

D. Schedel Ferencz,
titoknok.

Österreic

Müllhof

